

SZAKDOLGOZAT

Süveggyártó Tiborné

Közoktatási vezető- és pedagógus szakvizsga

**Kaposvár
2023**

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Közoktatási vezető- és pedagógus szakvizsga

**Kudarcmentes iskolakezdés támogatása egészség- és környezeti
nevelésre alapozott komplex óvodai programokkal**
Mérőeszköz kipróbálása kutatási programban

Belső konzulens: Dr.Podráczky Judit
Egyetemi docens

Készítette: Süveggyártó Tiborné
PM1SJR
Levelező tagozat

Intézet/Tanszék: Neveléstudományi Intézet

Kaposvár
2023

Tartalom

1.	Bevezetés.....	4
2.	Szakirodalom feldolgozás	4
2.1.	A koragyermekkorai szokásalakítás.....	4
2.2.	Koragyermekkorai egészségnevelés és egészségfejlesztés jelentősége	6
2.3.	Az óvoda-iskola átmenet jelentősége	7
3.	A vizsgálat leírása	8
3.1.	A kudarcmentes iskolakezdést támogató egészség- és környezeti nevelésre alapozott komplex óvodai program bemutatása	8
3.2.	Vizsgálat bemutatása	9
3.3.	Vizsgálati adatok.....	10
4.	Összegzés.....	66
4.1.	Javaslattevél.....	72
5.	Felhasznált irodalom:	75
6.	Mellékletek.....	77
6.1.	1.sz.melléklet.....	77
6.2.	2.sz.melléklet.....	78
6.3.	3.sz.melléklet.....	79
6.4.	4.sz.melléklet.....	80
6.5.	5.sz. melléklet.....	81
6.6.	6.sz.melléklet.....	82
6.7.	7.sz.melléklet.....	83
6.8.	8.sz.melléklet.....	84
6.9.	9.sz.melléklet.....	85
6.10.	10.sz.melléklet.....	86
6.11.	11.sz.melléklet.....	87
6.12.	12.sz.melléklet.....	88
6.13.	13.sz.melléklet.....	89
6.14.	14.sz.melléklet.....	90
6.15.	15.sz.melléklet.....	91
6.16.	16.sz.melléklet.....	92
6.17.	17.sz.melléklet.....	93
6.18.	18.sz.melléklet.....	94
6.19.	19.sz.melléklet.....	95

„Az egészség a teljes testi, lelki, szexuális, mentális, érzelmi és szociális jóllét állapota, nem csupán a betegségek és fogyatékoság hiánya. Fontos és kiemelt összetevője a preventív és egészségfejlesztő tudatos magatartás, mely az egyén személyiségébe is beépül”

Fügedi Balázs

1. Bevezetés

Gyógypedagógusként, születésüktől kezdve foglalkozok gyerekekkel minden korosztályban. Legtöbbit azonban a 4-8 éves óvodásokkal találkozom a vizsgálati és terápiás szituációk alkalmával. A munkám során szerzett tapasztalataim is megerősíthetnék a kutatásokat, melyeket a kora gyermekkori szenzitív időszakról, és az életkori fejlesztésekről végeznek. Képesek utánzással szinte bármit elsajátítani, jó példa erre az általam is végzett logopédiai terápia, melynek alapját a tükör előtt végzet másolás adja. Ezért tartom fontosnak, hogy a gyermekek lássák a mikro-, és makro környezetükben is azokat a szokásokat, melyeket el kell sajátítaniuk, hogy később jól tudjanak teljesíteni az iskolában, és sikeres felnőtté válhassanak.

Mivel van egy saját iskolaelőkészítő programunk kolléganőmmel, ezért szívesen vállaltam a feladatot, mely szintén a kudarcmentes iskolakezdést támogatja, de ezúttal egészség- és környezeti nevelés által. Kíváncsivá tett, hogy a vizsgálat során elhangzott kérdéseket miként indokolják majd az óvodás gyerekek.

Megjelenik-e és ha igen miként az óvodai egészségnevelés szerepe, illetve mennyire befolyásolja a válaszadást az otthoni környezet és az otthoni, valamint az óvodai szokásrend.

2. Szakirodalom feldolgozás

2.1. A koragyermekkori szokásalakítás

Az ember életének egy legmeghatározóbb életkori szakasza a koragyermekkor, mely a születéstől 8 éves korig tart. Kutatások bebizonyították, hogy ez egy nagyon érzékeny időszak

a gyermek életében, hiszen ilyenkor fejlődhetnek a legtöbbet és a fejlesztésük is ebben az életkorban a legjobb hatásfokú (Józsa,2016).

A gyermekek születésüktől fogva nagyfokú alkalmazkodó képességgel rendelkeznek környezetük iránt. Ezt nagymértékben befolyásolja azonban a velük foglalkozó felnőttek – szülők és gondozó, nevelő személyek – viselkedése, a gyermekhez való hozzáállása. A gyermeki személyiség kialakulásában nagy szerepe van a biológiai feltételeknek, de jelentős formáló hatása van a családnak és a szociális környezetnek (Danis,2011)

A társadalmi és gazdasági előmenetel egyik fontos összetevője ezen életkorú gyermekek fejlődése, mert tőlük függ a társadalom sikeres, fenntartható jövője (The Science of Early Childhood Development,2007). A koragyermekkori nevelés területén a számos, fel nem fedezett lehetőség és különböző nézőpontok világszerte kutatásra sarkallják a téma iránt érdeklődőket. Ma már magától értetődő, hogy érdemes energiát és pénzt fektetni a 0-8 évesek nevelésébe, mivel a megtérülése hosszú távon társadalmi és gazdasági területen is kifizetődő (Heckman et al. 2010; Pascal, Bertram, 2013), valamint nagy jelentőséggel bír, hogy ez a gondolkodási forma megelőzze a korai iskolaelhagyást.

Az, hogy a gyermek hány évet tanul, valamint a későbbi pályáját is meghatározza, hogy milyen sikeres az iskolai előmenetele, melyet nagymértékben befolyásol a gyermek fejlettségi szintje az iskolába lépéskor. A témába illő kutatások irányultága egyrészt azon családi faktorok megismerését célozza meg, amelyek pozitív vagy negatív irányba befolyásolhatják a gyermek fejlődését; másrészt kutatja, hogy melyek azok a fejlettségi indexek, amik hatással vannak az iskolai sikerességre. A témát kutatók eddig nem szenteltek túl sok figyelmet annak, hogy néhány, koragyermekkora jellemző körülménynek és fejlődési aspektusnak, milyen lehet a hatása a gyermek későbbi fejlődésének tekintetében. Az óvodai szokásalakítás szerepére is lényegesen kevés az érdeklődés, pedig az óvodai nevelésben ez kiemelt figyelmet kap. Ezen életkori szinten elsajátítható egészségszokások megalapozhatják az eredményes iskolai hatékonyságot, és megteremthetik a felnőttkorra elvárt egészség-viselkedést (Nagy,2019).

A szokásalakítás egy tanulási forma, mely egy tartósabb kondicionálási folyamat. A szokás berögzült cselekvésekből áll, mely egy viselkedéssor, ami többször ugyanúgy megismétlődik. Ennek kialakításához szükséges a pedagógus megfelelő személyiségjegyeire, helyes viselkedésmintájára, mely alapján a gyermek indíttatást érez annak elsajátítására (Józsa,2007).

A gyermekek nevelése elsődlegesen szokásszerű mozdulatsorokon alapszik. A szokásalakítás során nagy figyelmet kell fordítani a képesség- és készségfejlesztésre, amelyeket

cselekvéseken keresztül tevékenységekhez lehet kapcsolni, aminek jelentős személyiségfejlesztő hatása van. Elengedhetetlen, hogy a szokásokat a gyermek életkori szintjén jellemző szükségletekre alapozzuk, pl. az aktuális játéktevékenység, és az életkori információs igényét figyelembe véve.

A szokások hatékonyan a tizedik életévig tanulhatók, ezáltal meghatározza azokat az intézményi színtereket, ahol ez szerepet kaphat. A releváns intézmények a bölcsőde, az óvoda és az általános iskola alsó tagozata, melynek kiemelt jelentősége van a szokásalakításban. Egy megfelelően kialakított szokásrendszer a személyiségfejlesztés szempontjából is kiemelkedő jelentőségű, mivel a sztereotip mozdulatokra már nem kell odafigyelni, ezért elég ideje marad a gyermeknek más tudás elsajátítására (Podráczky et al.,2021)

2.2. Koragyermekkori egészségnevelés és egészségfejlesztés jelentősége

Napjainkra az egészségnevelés szerepe jelentősen előtérbe került, ennek ellenére az 1999 és 2019 közötti vizsgálatok azt igazolják, hogy a 18 év alattiak életmóddal összefüggésbe hozható egészségi állapotromlása, mindkét nem esetében emelkedő tendenciájú (KSH,2021).

A pedagógusoknak törődniük kell saját egészségi és mentális állapotukkal, valamint a helyes egészségmagatartás kialakításával, hogy azt az őt körülvevő gyerekek elsajátíthassák. Emellett tervezett egészségfejlesztési programokat is ki kell alakítania, mégis fontosabb szerephez jut az egészségtudatossággal kapcsolatos szemlélete. A gyermek számára ez példaértékű akkor is, ha a pedagógus tényleges egészségfejlesztést nem végez adott gyermekekkel (Dávid és Ember, 2019; Veres,2013)

A koragyermekkorban a testi, lelki és szociális egészséget támogató életmód nagymértékben befolyásolja az életminőséget, a betegség nélkül eltöltött életévek számát, valamint az élethossz növekedésének lehetőségét. A köznevelési intézményekben az ezt célzó fejlesztéseknek gazdasági szempontból is jelentős szerepük van, melyek később megtérülnek (Somhegyi,2018; Nagy,2019)

A WHO ennek a ténynek a birtokában 2004-ben kiemelten figyelt a gyermekek egészséges életmódjának fejlesztésére (WHO,2004), ezáltal a köznevelési intézmények egészséggel kapcsolatos fejlesztései kiemelt szerephez jutottak, ezáltal bekerültek a köznevelési törvénybe

(2011. évi CXCV. törvény), valamint a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendeletben is fő szempontként értelmeződik.

Az iskolai egészségfejlesztés mellett az eddig említett okok tekintetében jelentős figyelmet kell irányítani az óvodai, illetve bölcsődei egészségnevelés személyiségformáló hatását befolyásoló tevékenységekre. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapfeladatként tekint az egészségfejlesztésre, mely az óvodai mindennapokban is megjelenik különböző tevékenységeken keresztül. Az óvodai nevelés feladata az oda járó gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, az egészséges életmód kialakítás ezen belül is az első helyen szerepel (Podráczky et al. 2021).

Az iskolában a gyermekek az ismeretek megszerzése mellett, szokásokat, értékrendeket, szabályokat sajátíthatnak el (Meleg, 2005). Ezek nagy jelentőséggel bírnak az iskolások egészséggel kapcsolatos értékrendjének kialakítására, valamint az egészségmagatartásra is. Ennek ellenére sok iskola mégis tehernek érzi és szükséges plusz feladatnak értelmezi a tanulók egészségfejlesztését. Azok az iskolák, akik mégis elfogadják az egészségfejlesztés jelentőségét változatlanul az ismeretek átadását, illetve a figyelem felkeltését preferálják. Kutatások kimutatták, hogy „egészséges akcióprogramok” sorozataként fogják fel az egészségnevelést és az aktuális trendekhez igazodva drogprevenciós előadást, egészséges életmódról szóló tanórát, valamint AIDS prevenciós foglalkozásokat tartanak. Ezek időkereti behatároltak, többnyire egy-egy tanóra, vagy szakkör erejéig tartanak (Meleg, 2002; Nagy, 2005). A leírtakból adódóan nagy jelentősége van a pedagógus személyiségének és az általa képviselt attitűdnek az egészséges életmód kialakításában, iskoláskorban is (Deutsch, 2012).

2.3. Az óvoda-iskola átmenet jelentősége

Az a gyermek, akinek megfelelő a lelki egészsége és önmagával is egyetértésben van, jobban tud alkalmazkodni a társas környezet adta kihívásokhoz, könnyebb számára az iskolai beilleszkedés, az őt érő kudarcokkal való megküzdést. Hosszútávon ez elősegíti, hogy a gyermek sikerélményhez jusson az iskolában, ezáltal az iskolai lemorzsolódás csökkenhet hosszabb távon. Ennek eléréséhez szükséges az intézmény támogatása, mely hangsúlyt fektet az optimális testi és lelki egészség elérésére. Ezzel kapcsolatban hazánkban is egyre nagyobb az igény, hogy kialakításra kerüljön egy, a koragyermekkor lelki egészségét célzó intervenciós rendszer (Danis, 2020).

Ebben az időszakban az egészségnevelés mellett, fontos szerephez jut a környezeti nevelés is. A környezettudatos magatartás kialakítására is a koragyermekkor a legalkalmasabb, mivel a különböző környezeti hatásokra ilyenkor a legérzékenyebbek a gyerekek, azokat problémamentesen képesek befogadni (Sadik és Sari, 2010)

Arra vonatkozóan, hogy a gyermeknek milyen ismereteknek kell a birtokában lennie, az egyes életkorokban, így a kérdéses időszakban is, az Egészségnevelés szttenderdek a mérvadók. Ezek kidolgozására nemzetközi szintereken több példát is lehet látni, ám napjainkig nem adaptálták hazánkban. Ezen szttenderdek megmutatják a köznevelési intézmények szinterein az egészségfejlesztés tartalmi elemeit az ismeretátadásra, valamint a képességfejlesztésre vonatkozóan (Nagy és Barabás, 2011)

3. A vizsgálat leírása

3.1. A kudarcmentes iskolakezdést támogató egészség- és környezeti nevelésre alapozott komplex óvodai program bemutatása

A program célja, a már említett sikeres iskolakezdés támogatása, amely régóta foglalkoztatja a szakembereket Magyarországon is. Sok fejlesztő programmal és kezdeményezéssel találkozhattunk már, de a kérdéses időszak felvetéseire nem voltak megfelelő válaszok. „A kudarcmentes iskolakezdést támogató program célja az eddigiektől eltérő módon közelíteni a probléma megoldásához: az egészség- és környezeti nevelésre alapozva, a szokásalakításra építkezve az óvoda-iskola átmenet, az iskolai tanulásra kész személyiségfejlődés támogatása” (Podráczky et al. 2021. pp.10).

A program fő eleme az egészség- és környezeti neveléshez kapcsolódó szokások kidolgozása, leírása, tesztelése, valamint a tanulási képességeket fejlesztő lehetőségek módszertani kidolgozása. A tervezett mérőeszköz illeszkedik a DIFER programcsomag tesztrendszerébe, melynek célja az egészség- és környezeti szokások vizsgálat, mely megfigyelésen alapul a 4-8 éves korú gyermekek körében. A koncepció egyik előnye, hogy nem szükséges hozzá a pedagógiai programok átírása, mivel a szokásalakítás minden intézményben feladat.

3.2. Vizsgálat bemutatása

Feladatom a mérőeszköz kipróbálása volt egy pilot vizsgálat keretében. A munkacsoport által összeállított standardok alapján válogattam internetes forrásból képeket az egyes feladatokhoz, illetve szabadkézi rajzokat is tartalmaznak a feladatok.

Kerettörténet: Samu barátokat hívott hétvégére. Nagyon várja őket, de bizonytalan az étkezés és a programok megtervezésében. Segítsünk neki!

Az 1. terület a táplálkozásra vonatkozó ismeretek témakörére épül.

- Érti az egészséges táplálkozás mibenlétét
- Érti a táplálkozás és az egészség közötti összefüggéseket
- Képes egészséges ételek azonosítására, egészséges étkezés megtervezésére
- Ismeri a kulturált étkezéshez kapcsolódó szokásokat

A 2. terület a fizikai aktivitást öleli fel.

- Érti az egészség-egészségmegőrzés és fizikai aktivitás közötti kapcsolatot
- Képes azoknak a tevékenységeknek az azonosítására, amelyek hozzájárulnak az egészség megőrzéséhez
- Érti az aktív és nyugalmi periódusok váltakozásának összefüggéseit

A 3. terület a testtudatosságra vonatkozik

- Ismeri a főbb testrészeket, érzékszerveket és azok funkcióit
- Képes azonosítani azokat a felnőtteket, akik figyelemmel kísérik a gyermek fejlődését és segítenek, hogy egészségesek maradjanak

A 4. terület a sérülések megelőzése és a biztonság témakörét vizsgálja

- Képes veszélyhelyzeteket azonosítani
- Tudja, hogyan lehet a baleseteket megelőzni
- Tudja és képes eldönteni, hogy baleset esetén kikhez fordulhat

Az 5. terület a kockázatkerülő magatartás normáit tartalmazza

- Ismeri az egészségre ártalmas szereket, képes azok felismerésére és azonosítására
- Képes rámutatni a helyes egészségmagatartásra

A 6. terület a mentális, érzelmi és szociális egészség ismeretét célozza meg

- Képes az alapérzelmeket azonosítani
- Képes mások iránt törődést, pozitív odafordulást mutatni

A 7. terület, mely az utolsó a személyi higiéne és a közösségi egészség szokásaira kíváncsi

- Tudja, hogy miért van szükség a személyi higiéne az egészség megőrzése szempontjából
- Képes azonosítani a közösségi higiéne alapvető szabályait

Ezen területek mindegyikéhez több a kerettörténethez kapcsolódó kérdés található, melyeket az 1-19 sz. melléklet képanyaga feladatonként tartalmaz.

A vizsgálatot 5-7 éves korú óvodások körében végeztem (N=15). A gyermekek változó szociokulturális háttérrel rendelkeznek, különböző óvodákba járnak; ami közös bennük, hogy mindannyian nagycsoportosok. A vizsgálatot befolyásoló egyéb anamnesztikus adatokat a velük foglalkozó pedagógusoktól, illetve szülőktől nyertem, melyeket részletezek a gyermek által adott válaszok leírásánál.

3.3. Vizsgálati adatok

Gyermek 1 (lány, 5;6 éves)

Édesanyja egyedül neveli, frekventált üdülő településen élnek. A kislány városi katolikus óvodába jár, mini csoporttal kezdte, jelenleg középső csoportos. Anamnézisében megkésett beszédfejlődés szerepel. Szívesen eljön a feladatot elvégezni.

1.1.

Egészséges: torta (mert finom), eper, barack, alma, muffin (ilyet szoktam enni), tej, víz, kivi, sült krumpoli (az az ebéd), mandula (anyukám mondta, hogy egészséges)

Egészségtelen: csoki, spenót (mert nem szeretem), kukorica (azt a malacok eszik), chips, borsó (nem tudom, de egészségtelen), kóla, brokkoli (rossz az íze)

A feladatot megértette, a képeken látható dolgokat felismerte. A gyümölcsökről tudja, hogy egészségesek, amit nem szeret, azt egészségtelennek véli.

1.2.

Terítéshez kiválasztotta az összes megfelelő eszközt, a nem odavalók közül választotta még a telefont. Indoklása, hogy az mindig kell az evéshez mesét nézni.

1.3.

Nem értette a feladatban a kérdést, hogy „mire kell odafigyelni”, így a helyes vagy helytelen étkezési szokásokat válogattuk. Az összes helyes étkezési szokást el tudta különíteni a helytelentől. Az előző feladathoz képest érdekesség, hogy az asztalnál történő telefonhasználatot helytelennek minősítette.

1.4.

Tízóraihoz választotta: túró rudi, tejszelet, tej, joghurt, chips, banán, alma

Indoklása: ezeket szokta enni tízóraira

Nem választotta: mandarin (mert nem szeretem), tortaszelet (az ebédhez való), kóla (azt gyerekeknek nem lehet inni)

1.5.

A táplálkozás szót nem értette, ezt az „esznek” szóra ki kellett cserélnem. Ez alapján kiválasztotta a rossz fogazatot, amihez a sok cukrot eszik indoklást mondta, illetve a kövér gyermek képét, aki sokat eszik szerinte. A sovány gyermek képét nem azonosította egészségtelennek.

2.1.

A tevékenységek közül kiválasztotta a kerékpározás, játszótéren játszás, úszás, focizás, kirándulás és tv nézés képeit. Indokláshoz mindegyiknél csak annyit tudott mondani, hogy ez egészséges. A nem választott képek esetében nem az egészségtelenséggel indokolt, hanem azzal, hogy azt lefekvés előtt csináljuk (x-boksz, telefon és tablet használat képei).

2.2.

Fontos-e az alvás kérdésre annyi volt a válasz, hogy ha sötét van este muszáj aludni.

A szelektáláshoz fel kellett tenni a következő kérdést: Szerinted melyik cselekvéssel lehet még pihenni, melyik az amelyik pihentető? A kérdésre ennek ellenére csak azt a képet választotta, amelyen az alvás cselekvése látható.

3.1.

Fej: azon van a hajunk

Kéz: megfogni valamit

Láb: felvesszük rá a zoknit, szaladunk

Has: abba rakjuk az ennit

Nyak: tudjunk hova sálat rakni

3.2.

Az érzékszerv szót nem értette, de meg tudta nevezni őket. A következő dolgokat társította hozzájuk:

Száj – főzelék (eszünk), beszéd, trombita (fújunk)

Szem – kép (azzal látjuk), szemüveg (hogyan jól lássunk)

Fül – cica (halljuk, hogy nyávog), fülhallgató (zenét hallgatni)

Kéz – fülhallgató (kézzel tesszük a fülünkre)

Orr – kuka (érezzük, hogy bűdös)

3.3

A szemüveges részt nem értette, a kérdésre a válasza, hogy az óvó néni vizsgálja meg.

A védőnő kivételével mindenkit meg tudott nevezni (orvosnak mondta).

Kiválasztott képek: védőnő - megmér, orvos – ad gyógyszert ha betegek vagyunk, fogorvos – megnézi a fogunkat, rendőr – visszahoz ha elrabolnak

4.1.

A veszélyhelyzetek egy részét azonosította, a következő indoklással:

- A medencébe beleeshet a gyerek
- Úton labdázik elüti az autó
- A tűzhely meleg nem szabad hozzányúlni
- A réten elesik és nincs ott az anyukája

- Fára mászik és nincs ott az anyukája
- A kés elvágja a kezét.

A többi képre (fagyizás, mászóka) azt mondta, azt szabad csinálni, nem veszélyes.

4.2.

A kérdésben szereplő fogójátékot nem értette, már nem emlékezett az érintőfogós feladatra. Látszott már, hogy fárad, ettől függetlenül a feladat lényegét megértette és az alábbiak szerint azonosította a balesetveszélyes helyzeteket:

- Vízbe ugrás, mert eltörhet a nyaka
- Sínen nem szabad menni, mert elüt a vonat
- Sisak nélkül nem szabad biciklizni
- Piros lámpánál megy át, elüti az autó (nem említi, hogy a telefon miatt nem figyel)
- Zebra mellett sem szabad átmenni, mert megbünteti a rendőr

Itt kellett tartani 15 perc szünetet, mert nagyon elfáradt a kislány.

4.3.

A feladatot értette, a párosítás sikeres volt az alábbiak szerint:

- ég a ház, akkor eloltja a tűzoltó
- ha eltörik a lábunk jön a mentő
- a betörőt üldözi a rendőr
- összepárosította, hogy a postás levelet visz a néninek

5.1.

A feladatot könnyen megérti, a választott képek (nem ihatják gyerekek):

domestos, mosószer, vegyszer, bor, sör (meghalunk tőlük)

5.2

A feladatot megértette. Ahol nem éreznéd jól magad kérdésre a következő képeket választotta:

- cigifüstös, mert a cigi bűdös
- gyár, mert füstöl
- szennyezett víz, mert tele van szeméttel

- autószmog, mert elüt az autó (nem a kipufogógázt azonosította károsnak)

6.1.

Az érzelmeket a következőképp azonosította:

Öröm: Nevet, mert örül

Harag: Szemébe ment a homok, rossz neki

Szomorúság: mérges, mert elvették a babáját

Félelem: rágja a körmét

Undor: citromot evett, savanyú

Meglepődés: gondol valamit

7.1.

Feladat megértése kissé nehézkes volt, egyesével kellett megbeszélni mit lát a képeken, az segít-e azon aki szomorú vagy fél. Ez alapján a választásai:

Simogatás, ölelés, odaadja a babáját

Többi képpel nem tudott azonosulni.

7.2.

Kérdést nem értette, így az volt a feladat magyarázata, hogy válaszdd ki melyik dolgok azok amik nem egészségesek, amiket nem szabad csinálni! Ezek alapján kiválasztotta:

Orrtúrás, koszos kézzel olvasni, tüsszentés zsepi nélkül, körömrágás, koszos kézzel enni.

Ezeknél meg tudta nevezni, hogy betegek leszünk tőle. Választotta még a képet amin 3 gyermek eszik 1 nyalókát, de itt a nyalókaevést azonosította egészségtelen szokásnak, nem azt, hogy közösen eszik.

A feladatokat az óvodai fejlesztő szobában csináltuk meg, nyugodt körülmények között a kora délelőtti órákban. A szünet előtti feladatok 30 percet vettek igénybe, míg a szünet utániak 25 percet.

Gyermek 2 (lány, 5;11 éves)

Mindkét szülővel és 3 testvérével él egy kis faluban. A helyi állami óvodába jár, ahol egy összevont csoport van. Anamnézisében említésre méltó esemény nem szerepel.

1.1.

Egészséges: barack, eper, torta, brokkoli, víz, tej, csoki (ha kicsit eszünk belőle), süti (az is finom), alma, borsó, chips (mert szoktam enni), kukorica, tojás, sült krumpli, (a krumpli zöldség), kivi

Egészségtelen: mandula, (egyszer ettem és keserű), kóla (az elrontja a fogunkat)

Összeségében érti a feladatot, el tudja mondani, hogy a zöldségek és gyümölcsök egészségesek, megindokolni nem tudja miért.

1.2.

Kiválasztotta a terítéshez szükséges eszközöket, felesleges eszközt nem választott.

Feladatot érti, sikeresen végrehajtja.

1.3.

Helyes cselekvés: terítés, kézmosás, kanállal evés, szalvéta használat

Helytelen cselekvés: telefon használat, kézzel evés, tv előtt evés

A feladatot megértette, nem kellett korrigálni.

1.4.

A cola képét választotta egyedül, hogy azt nem lehet tízórára adni, mert az egészségtelen, az összes többit lehet, mert ő ilyeneket szokott tízórázni.

1.5.

Helytelenül táplálkozási a rossz fogazatot választott ki, sok cukrot eszik indoklással, illetve a kövér gyermeket ábrázoló képet. Utóbbi esetben - csak fánkot meg nyalókát eszik, és nem eszik zöldséget - volt az indoklás. A többi gyermek táplálkozását helyesnek vélte.

2.1.

Egészségmegőrző cselekvésnek a kirándulást, focizást, úszást, biciklizést és játszótéri játszást választotta. A többi képet (pc,telefon, tv, tablet) azért nem, mert azokat csak felnőttek csinálhatják, a tv-t meg délután nem nézzük.

2.2.

Pihentet az olvasás, rajz, tv nézés (mert ülünk), alvás. Pihenni fontos, hogy ne legyünk betegek. Az x-bokszt azért nem pihentető, mert sokáig játszunk vele, és fáj a szemünk.

3.1.

Fej: gondolkodni, azon van a fülünk

Kéz: fogni

Láb: menni, rúgni, cipőt hordani

Has: Abban tároljuk az ennit meg az innit, és a kakit is

Nyak: Abban fáj a torkunk

Magát a feladatot megértette, a testrészeket és alkalmazhatóságukat megnevezte, de nem tudta mit jelent az érintőfogó.

3.2.

A következő párosításokat végezte:

Szem: szemüveg (hogy jobban lássunk), kép (mert azzal látjuk)

Fül: trombita (fülünkkel halljuk), fülhallgató

Kéz: trombita (azzal kell fogni), főzelék (kanalat fogni), cica (simogatni)

Száj: főzelék (eszünk), beszélünk, trombita (fújjuk)

Orr: kuka (mert büdös)

Feladatértés rendben volt.

3.3.

A védőnő, a fogorvos és orvos képe mellett kiválasztotta a tűzoltót is, mivel ha ég a ház ő vigyáz ránk, hogy ne égjünk meg.

A védőnőt nem tudta megnevezni, orvosnak vélte, majd megbeszéltük, így már tudta ki ő és mi a feladata.

4.1.

Veszélyhelyzetnek azonosította:

Medence mellett ugrálást, mert ha beleesik megfullad. Felnyúl a tűzhelyre megégeti magát. Úton nem szabad labdázni, mert elüthet az autó. Fára mászik és leesik, összetöri magát. Kést nem szabad fogni, mert elvágja az ujját. Mezőn szaladgálni sem szabad, mert könnyen kitöri a lábát.

4.2.

Balesetveszélyesnek ítéli a következő helyzeteket:

Beleugrik a vízbe, megfulladhat. A sínen elüti a vonat. Zebra mellett fut, akkor elütheti az autó. Zebrán megy de piros lámpa, akkor is elüti az autó.

4.3.

Az összetartozó képpárokat helyes indoklással kapcsolta össze:

Balesethez mentőt kell hívni, ha ég a ház a tűzoltókat, a betörőt a rendőr fogja meg

A virágot locsoló nénit és a postást nem párosította össze.

5.1.

Nem iható dolgokat ki tudta választani:

bor, vegyszer, mosószer, domestos, sör

A gyerekek ezektől nagyon betegek lesznek, meg is halhatnak.

5.2.

A víz nagyon koszos, abba nem mennék. Az autók is büdösek, ott sem akarok lenni. A kémény sok büdös füstöt csinál, az sem jó. A cigi meg nagyon büdös ott nem akarok játszani.

Az indoklásai alapján helyesen választotta ki az egészségtelen helyeket.

6.1.

Öröm: mosolyog, jól érzi magát

Szomorúság: sír, síró

Félelem: gondolkodik

Harag: mérges

Meglepődés: elfelejt valamit

Undor: eszik valamit és nem ízlik

Az volt a kifogás, hogy miért csak a fejük van lefénnyépezve, így nem látszik mit csinálnak. Meggyőztem, hogy az arcukról kell leolvasni, elfogadta.

6.2.

Helyesen az alábbi segítő szándékokat válogatta ki indoklással:

Elhívjuk játszani, hogy ne legyen szomorú

Odaadjuk neki a babánkat

Anyukája mindig megnyugtatja, akkor nem fog félni

Megöleljük, akkor tudja, hogy nem haragszunk

Megsimogatjuk

Vigasztaljuk, hogy ne féljen

7.1.

A képek alapján a következő társításokat hajtotta végre:

Wc után kezet kell mosni. Tüsszenteni zsepibe szabad. Este fürdünk és utána fogat mosunk. Evés előtt kezet kell mosni.

7.2.

Egészségmegőrzés érdekében nem szabad: körmöt rágni, mert lenyaljuk a bacit a kezünkről. Nyalókát enni, mert elromlik a fogunk. Koszos kézzel enni nem illik. Tüsszenteni nem szabad, csak ha nincs ott más. Koszos kézzel olvasni, mert összepiszkoljuk a könyvet. Orrot túrni, mert az csúnya dolog.

A kislány többségében jól megértette a feladatokat, azokat többnyire helyesen válaszolta meg. Helytelen döntései esetén megindokolta, hogy ő miért gondolja jónak a válaszát. A feladatok vége felé már többnyire elvonatkoztatott a kerettörténettől és saját magára asszociált.

A feladatokat óvodája ebédlő csoportjában végeztük, mely nyugodt környezetet biztosít. A feladatok elvégzése együlésben történtek, 60 percet vett igénybe, a délelőtti órákban.

Gyermek 3 (lány, 6;2 éves)

A kislány szüleivel és kisebb testvérével él egy hátrányos helyzetű településen. A helyi óvodába jár, ahol nagylétszámú összevont csoportban vannak, egy óvodapedagógussal és egy pedagógiai asszisztenssel. A kislány anamnézisében t-k és d-g paralália szerepel, amelynek javítása már az automatizálás fázisában tart.

1.1.

Egészséges: kivi, spenót, kukorica, borsó, mandula, alma, tej, brokkoli, eper, barack

Egészségtelen: chips, kóla, csoki, süti, sült krumpli, torta

Egészségtelen ételek esetében azért választotta őket, mert ezektől meg lehet ízni, míg a többitől nem. A vizet nem sorolta egyik kategóriába sem, mert azt muszáj inni.

1.2.

Terítéshez helyesen kiválasztotta a kanalat, kést, tányért, villát és poharat, valamint a szalvétát is. Teljesen egyértelmű volt számára.

1.3.

A kérdést önmagában nem értette, hozzá kell tenni, hogy szerinted melyik helyes, illetve helytelen és miért? Ez alapján:

Helyesnek gondolta: Az asztal megterítését, kanállal evést, kézmosást, szalvéta használatát

Helytelen: Telefonhasználat evés közben (mert nem illik), kézzel evés (csak addig szabad, amíg picik vagyunk), tv előtti étkezés (meghízunk)

1.4.

Tízórára választotta: mandarin, túró rudi, tejszelet, tej, alma, banán (ezeket szokták otthon is tízórára enni, a többit nem)

1.5.

Helytelenül táplálkozik: kövér gyermek, mert nem eszik gyümölcsöt és a rossz fogazatú, mert sok édességet eszik.

A többiek szerint teljesen jók, mert nem kövérek és nem rossz a foguk.

2.1.

Egészséges cselekvések: úszás, foci, kirándulás, biciklizés, játszótér, mert a többi dolognál csak ülünk, itt meg csinálunk is valamit és mozgunk.

2.2.

Pihentető az olvasás, az alvás, a tv nézés (mert ott akkor nem csinálunk semmit, csak pihenünk), x-boxozás (mert akkor játszunk és a játék az pihenős). A rajzolás nem, mert az dolgoztatja a kezünket.

3.1.

Fej: azon van a szemünk, fülünk és az orrunk is

Nyak: nem néznénk ki jól ha nem lenne, így van

Has: belerakjuk a kaját, meg oda megy a víz

Kéz: fogunk vele

Láb: sétálunk, futunk, biciklizünk

3.2.

Kéz: trombita (fogjuk), cica (simogatjuk)

Szem: szemüveg, kép

Fül: fülhallgató (azon hallunk)

Száj: trombita (fújjuk), beszéd, főzelék (eszünk)

Orr: kuka (mert érezzük a szagát)

3.3

Kiválasztotta a védőnő, a doktor és a fogorvos mellett a rendőrt, mert ő vigyáz, hogy ne bántsanak minket, egészségesek tudjunk maradni.

A védőnőt ápolónőnek nevezte, de a leírás alapján meg tudta nevezni később.

4.1.

Veszélyesnek ítélte az alábbi helyzeteket:

Gáztűzhely: forró

Medence: megbotlik és beleesik

Fáramászás: fönnakadhat a fán, és nem tud lejönni

Kés: elvágja magát valahol

Úton labdázás: elüti az autó

4.2.

Balesetveszélyes helyzetek:

Piroson megy, elüti az autó. Nem a zebrán megy, akkor is elüti az autó. Beleugrik a vízbe, mert lehet ott ragadozó hal. Sínen nem szabad menni, mert elüt a vonat. Sisak nélkül nem szabad biciklizni, mert betörhet a feje.

4.3.

Összepakosította a tűzoltót a tűzzel, a betörőt a rendőrrel, a balesetet a mentővel, a postást a nénivel, mert visz neki levelet.

5.1.

Gyerekeknek nem szabad inni: vegyszer, domestos, mosószer, sör, bor. A sör és a bor szabad a felnőtteknek de a többi nem, mert nemcsak a gyerekek, hanem a felnőttek is meghalhatnak tőle.

5.2.

Nem érezné jól magát:

cigifüstben, mert füstös

Gyár közelben, mert büdös

Autók között, mert azok is büdösek

Koszorú vízben, mert beleakadna a lábam a szemétkébe

6.1.

Öröm: vidám

Szomorú: szomorú

Félelem: nem tudja mi történik

Undor: bohóckodik

Harag: mérges

Meglepődés: elfelejtett valamit

6.2.

A vigasztalást kifejező képek közül egyet nem választott: Odaadja a játékát. Erre ő azt mondta, hogy féltékeny, mert neki nincs ilyen babája. A többi képet felismerte, azokat vigasztalónak vélte.

7.1.

Összepárosította:

Estét a fürdéssel (mert akkor kell), étkezést a fogkefével (mert utána fogat kell mosni), tüsszentést a zspivel, wc-t a kézmosással (mert utána kezet kell mosni)

7.2.

Nem egészséges: orrtúrás (csúnya), piszkos kézzel olvasás (nyaljuk az ujjunkat ha lapozunk, lenyaljuk a koszt), fánkevő gyermek (mert édességet eszik) –itt a koszos kezet nem észlelték, bacikat tüsszent mindenre (mindenki beteg lesz), nyalókát nyaló gyerekek (mert édességet esznek), körmöt rág (lehet kaka a körme alatt)

A kislány a feladatokat jól értelmezte, többnyire jók voltak a választásai, ezekre konzekvens indoklást adott. A feladatok felvétele az óvodai fejlesztőszobában történt, nyugodt körülmények között. 50 percet vett igénybe az ebéd előtti órában.

Gyermek 4 (lány, 6;4 éves)

A kislány édesanyjával, nevelőapjával, egy édes-, és egy féltestvérével él együtt egy kis faluban. A helyi óvodába jár. Anamnézisében szerepel: képességbeli elmaradások miatt fejlesztő foglalkozásokon vesz részt. Téri, idői orientáció, finommotorika, matematikai képességek, figyelem, koncentráció a fő fejlesztendő területek.

1.1.

Egészséges: alma, brokkoli, chips (mert szoktam enni), csoki (mert ebéd után mindig ad anya), eper, kukorica, süti (van az ebéd mellé), sült krumpli (a mekiben azt adják)

Egészségtelen: kóla (mert bubis), kivi (nem szeretem), spenót (nem szeretem),

Nem tudta eldönteni: barack (gyümölcs, de szőrös), borsó (nem tudom mi), mandula (torkunkban van, néha fáj, néha nem), víz (van amikor koszos), tej (ami nincs dobozba, az jó, ami dobozba van nem annyira) torta (csak születésnapokon van)

Mandulánál megtapadt, nem ismerte a gyümölcsöt, csak mint a szervet, ami a torkunkban van. Hiába magyaráztam, mindig csak a garatmandulára asszociált. Nem értette miért van az ételek között. Ezt leszámítva, a feladatot megértette.

1.2.

Terítéshez kiválasztotta: kanalat, villát, tányért. Nem tartotta szükségesnek az ecsetet, fogkefét, ollót, telefont. A pohár és szalvéta csak az oviban kell az asztalra. A kést nem szabad gyerekeknek használni, ezért nem kell.

1.3.

Nem értette a kérdést, ezért a melyik cselekvés helyes, és melyik nem kérdést tettem fel. Ez alapján:

Helyesnek választotta: Asztalnál kanállal evést, megterítést, kézmosást, szalvéta használatát

Helytelennek választotta: Kézzel evést, telefonhasználatot, tv előtt evést

1.4.

Tízóraihoz választotta a banánt, chipset, joghurtot, mandarint, kólát, túró rudat. Mindegyik esetben azzal indokolta, hogy ezek finomak tízóraitra. Az almát azért nem választotta, mert az inkább uzsonna, meg a süti is. Tejet és tejszeletet nem adunk senkinek, mert lehet, hogy allergiás.

1.5.

Helytelenül táplálkozik a kövér kisfiú, mert sosem szalad, ezért kövér. A sovány fiú, mert nem eszik rendesen. A normál testalkatú fiút is választotta, mert szerinte ő nem eszik gyümölcsöt, de nem tudta megindokolni, miért.

A rossz fogazatot nem kötötte össze a helytelen táplálkozással, azért rossz a foga, mert nem mossa meg.

2.1.

Egészséges cselekvésnek választotta: a biciklizést, focizást, játszótéri játszást, kirándulást, úszást, telefonozást (mert azon lehet mesét nézni attól nem lesz bajunk)

Egészségtelen cselekvés: tv nézés (mert csúnya dolgok is vannak benne), X-boxozás (mert megfájdul a hátunk), tabletezés (el fog zsibbadni a kisfiú lába)

2.2.

Szerinte az x-boxozás nem pihentet, mert akkor rajtunk van a szemüveg, a többenél tudunk pihenni, mert nincs szemüvegünk.

3.1.

Fej: rajta van a hajunk, tudunk fésülni

Kéz: integetni, pacsit adni, és enni tudunk vele

Has: abban van az étel, amit megeszünk

Láb: Tudunk focizni és sétálni

Nyak: azzal forgatjuk a fejünket

3.2.

Nem igazán értette a feladatot, mert az érzékszerveket össze párosította egymással, hogy ezek összetartoznak, mert mind a fejünkön vannak. A szemüveget a szemmel, a fülhallgatót a füllel, a beszédet a szájjal, az ételt a kézzel és az orral, a cicát pedig a képpel társította össze, mert kimegy a macska játszani a szabadba. A trombitát nem tartotta odaillőnek. A hangszert meg tudta nevezni, mégsem kapcsolta egy érzékszervhez sem.

3.3

Ennél feladatnál a kislánnyal kellett tartanunk egy rövid szünetet, mert nem tudott elvonatkoztatni a szemüveg összetörésétől. 5 perc szünet után folytattuk a feladatot, kihagyva a szemüveges bevezetőt. Így már értette a feladatot.

Választásai: a fogorvos, az orvos és a védőnő mellet a rendőr (mert vigyáz ránk, hogy ne lőjön le a betörő), és a tűzoltó (mert kihoz, ha ég ház, ne égünk meg).

4.1.

Veszélyesnek ítélte az utcán labdázást, mert elüt az autó. A fáramászást, mert leesünk, a gáztűzhely megégethet, a medencébe pedig bele tudunk esni.

A fagyizás és a futkározás az nem veszélyes. A mászóka sem, mert az anyukánk vigyáz ránk.

4.2

Sétálni nem lehet biciklivel, ezért mind a két biciklis képet balesetveszélyesnek ítélte. A piros lámpán áthaladást is, mert elüthet az autó. A zebra mellett sem lehet átfutni, mert akkor is elüt az autó, és egyedül sem szabad átmenni a zebrán kell felnőtt. A vízbe ugrás nem veszélyes, mert van ott valaki, aki figyel ránk. Sínen tilos menni.

4.3.

Sikeresen párosította a betörőt és a rendőrt, a balesethez a mentőt, az égő házhoz a tűzoltót. A postást és a locsoló nénit nem párosította össze.

5.1.

Nem szabad inni a gyerekeknek: domestost, mosószer, bort, vegyszert

Szabad inni: almalét, tejet, sört is, de abból csak egy picit

5.2.

Nem érezné jól magát:

A koszos vízben, mert benne van a gumi. Az autók között, mert a bácsin is maszk van. A gyárak mellett nem szabad játszani. A felnőtteknek nem szabad cigizni a szobába, mert füstös lesz a gyerek

6.1.

Öröm: nevet, mert vicces

Szomorúság: sír, mert szomorú

Meglepődés: sikít, mert megijedt a szörnyetegtől

Harag: mérges valamiért

Félelem: fél valamitől

Undor: fél a pókoktól

6.2.

Az összes vigasztalást ábrázoló képet felismerte, azokat meg tudta nevezni. Megnevezte azokat is, amik a félelmet generálják, vagy nem vigasztaló szándékú képek.

7.1.

Összetartozónak nevezte:

Az estét a fürdéssel, mert akkor kell fürdeni. A tüsszentést a zsebkendővel, mert orrot kell fűjni. A fogmosást a kézmosással, mert fogmosás után fogkrémes a kezünk és meg kell mosni. A wc-t az étkezéssel, mert az oviban evés előtt mindig el kell menni wc-re.

7.2.

Hogy vigyázzunk az egészségünkre kezét kell mosni, és zsepit is kell használni. Nagy a nyalóka, ezért jut minden gyereknek, így nem fognak összeveszni. Ezért nem egészségtelen, mert az összeveszés az nem jó. A többi dolgot azt nem szabad csinálni, mert betegek leszünk tőle.

A szünet előtti rész 15 percet, a szünet utáni 30 percet vett igénybe. Reggeli órákban történt a feladatok elvégzése az óvoda fejlesztő termében. Néha nem értette mit kell csinálni, van, hogy a kerettörténet zavart okozott. Ebben az esetben szünet után a kérdés lerövidítése után folytathattuk a feladatokat.

Gyermek 5 (fiú, 6;8 éves)

A gyermek másodjára járja a nagycsoportot. Tavalyi évben a rengeteg hiányzása miatt, iskolaérettségi vizsgálaton vett részt, ahol javasoltak számára további egy, óvodai nevelési évet. Hátrányos helyzetű kistelepülésen laknak, a gyermek és a szülők is hátrányos helyzetűek. Falujukban óvoda sincs, ezért falubusszal jár a szomszédos település óvodájába. Édesanyjával, 3 édes-, és 4 féltestvérével, valamint nevelő apjával élnek egy háztartásban.

1.1.

Egészségesnek választotta: alma, barack, brokkoli, borsó, chips (krumpliból van, az meg zöldség anyá mondta), kóla (mert leszedi a fogunkról a koszt, mert bizserget), eper, mandula, süti (mert ezen a sütin is van gyümölcs), víz, tej, sült krumpli (mert ez is zöldség), torta (mert azt csak születésnapkor esszük)

Egészségtelen: csoki (mert elrontja a fogunkat), kivi (mert nem szeretem), kukorica (azt az állatok eszik), spenót (mert nem finom)

1.2.

A terítéshez szükséges összes dolgot ki tudta választani, felesleges dolgot nem választott. Az oviban ezt szoktuk az asztalra tenni, otthon nem terítjük meg az asztalt, csak szedünk a tányérba.

1.3.

Helyes cselekedet: Asztalnál evés, kézmosás, terítés, szalvétahasználat. Ezeket az oviban mindig csináljuk. Ide sorolta a tv előtt evést, mert otthon így szoktunk enni, illetve a telefonon használatot is, mert anyáék is így esznek.

Helytelen a kézzel evés, mert azt az óvónéni mindig mondja.

1.4.

Tízóráira lehet enni: almát, banánt, chipset, sütit, tejszeletet, kólát, tejet, túró rudat, mert ezeket szeretem. Nem jó a joghurt és a mandarin, mert ezek nem finomak.

1.5.

Helytelenül táplálkozik aki nyalókát eszik, mert nem evett előtte ebédet, meg az akinek fekete a foga, mert ráragadt a csoki. A többiek jól néznek ki.

2.1.

A tv nézés azért nem jó, mert nem lehet nálunk a távirányító (a képen a gyermek kezében van a távirányító), az x-boxot nem szabad annyira közelről nézni, mert elromlik a szemünk. A többi jó, mert azokat szeretem csinálni.

2.2.

Ennél a feladatnál az alvást sorolta a pihentető tevékenységekhez, a tv nézést és játékgépezést azért nem, mert akkor sokszor felállunk közben és az nem pihenés. Az olvasásról és rajzolásról nem tudta eldönteni, hogy pihentető-e vagy sem.

3.1.

Fej: Tudjunk nézni

Nyak: emelje a fejünket

Kéz: tudjunk fogni

Has: oda megy az ennivaló

Láb: futni, zoknit húzni

3.2.

Az érzékszerveket helyesen megnevezte, azokhoz a következő dolgokat kapcsolta:

Fül: fülhallgató (azon hallunk), trombita (halljuk a zenét)

Száj: beszéd

Orr: kuka és macska (mert büdösek)

Szem: szemüveg (hogyan jobban lássunk), étel (mert látjuk milyen színű), kép (azzal nézzük)

Kéz: cica (meg lehet simogatni), fül (meg tudjuk vakarni a kezünkkel)

3.3.

A fogorvos, mert kihúzza a fogunkat ha fáj.

A doktor, mert gyógyszert ad ha betegek vagyunk

A rendőr, mert ha valaki meg akar verni, akkor ki kell hívni és ő nem hagyja

A tűzoltó, mert kiszabadít, hogy ne égjen bele a házba

A szerelő és az énekesnő tuti nem (nem tudja megnevezni miért), meg a védőnő sem, mert oda csak akkor megyünk, ha nem vagyunk betegek.

4.1.

Csak akkor szabad mászókéra mászni, ha az óvónő ott van veled.

Fagyit szabad enni, csak nem sokat, mert megfájdul a torkunk.

A réten is úgy szabad futni, hogy ne menjünk egymásnak.

A fára csak akkor szabad felmászni, ha le is tudsz jönni róla.

Az úton nem szabad focizni, mert ott járnak az autók.

A gázon forró a kaja, ha meghúzkod rádborul.

A nagykést nem szabad vinni, csak az asztalnál szabad vele vágni.

A medence mellett azért nem jó ugrókötelezni, mert belemegy a kosz a medencébe, és akkor nem lehet fürödni benne.

4.2.

A zebra mellett nem szabad átmenni, mert megbüntetik.

A kislánynak nincs sisakja, úgy biciklizik, aztán ha elesik betörik a feje.

Vízbe ugrani is veszélyes, mert el tudunk süllýedni

A kislány áll a lámpánál, mert piros, ő ügyes, de a kisfiú átment a piroson.

Ő meg rendesen biciklizik (sisakban).

A sínen elüt a vonat

4.3.

Helyesen felismerte a vészhelyzetekhez tartozó személyt:

Baleset-mentő, betörő-rendőr (itt megjegyezte, hogy a postásnak is szólhatunk, ő majd szól a rendőrnök), tűzeset-tűzoltó (a néni a kannájával is tud segíteni tüzet oltani)

5.1.

A gyerekek nem ihatnak domesztost, mosószert, vegyszert. Almalét és tejet lehet, sört és bort a nagyobb gyerekek már ihatnak.

5.2.

A koszos víz az büdös, benne vannak a bogarak, abba nem akarok belemenni. Az úton elütnek az autók (gyár képe, előtte autókkal), ott nem szabad játszani. A felnőttek csak a konyhába cigiznek, ott meg nem szoktunk játszani. A parkolóban meg nem szabad, mert vigyázni kell a kocsikra, azért van ott a bácsi (szmog). A többi helyre jó lehet menni.

6.1.

Öröm: nevet, vicces

Szomorúság: Sír, rosszalkodott

Meglepődés: enni akar, biztos éhes

Harag: szomorú

Félelem: megijedt

Undor: fél valamitől

6.2.

A segítő szándékú képeket felismeri, azokat megnevezi, tudja, hogy azok vigasztalóak lehetnek. A többi kép ártó szándékát is meg tudja nevezni.

7.1.

Hasonló párokat alkotott, mint kislány csoporttársa:

Este-fürdés, akkor kell fürdeni. Fogkefe-kézmosás, fogmosás után kezet kell mosni.

Tüsszentés-zsepi, orrot kell fújni. Wc-evés, étkezés előtt mindig elküld az óvónéni minket wc-re.

7.2.

Felismeri, hogy nem helyes koszos kézzel enni és olvasni. Az orrtúrás és körömrágás sem jó, mert az óvónéni mondta. Ha betegek vagyunk nem megyünk oviba (tüsszentés). Fogmosás és kézmosás kell, hogy tiszta legyen a kezünk, meg a fogunk is. Zsepit használni kell, ha folyik az orrunk. Nyalókát el kell osztani, mindig ezt mondja anyja is.

A feladatok elvégzése 55 percet vett igénybe, a kora délelőtti órákban az óvoda foglalkoztató termében. Szünet beiktatására nem volt szükség, együlésben elvégezte a kislány a feladatokat. A feladatoknál nem igazán érdekelte a kerettörténet, magára, a testvéreire és barátaira gondolt a válaszadásoknál, ezt sokszor bele is szőtte a mondataiba.

Gyermek 6 (lány, 6;4 éves)

A kislány egy hátrányos helyzetű településen lakik egy többgenerációs nazarénus vallású családban. Dédszülővel, nagyszülővel, szülőkkel, és 7 testvérével. A szülők gazdálkodnak. A gyermek a szomszéd település óvodájába jár. Anamnézisében említésre méltó történés nem szerepel.

1.1.

Egészséges: alma, barack, borsó, brokkoli, eper, kivi, kukorica, mandula, víz, tej, spenót

Egészségtelen: chips, kóla, csoki, süti, sült krumpli, torta.

Az egészséges ételeknél el tudja mondani, hogy mik a zöldségek és gyümölcsök és azokban sok a fehérje azért egészségesek, a többiben viszont szénhidrát van sok, azért nem szabad enni, mert akkor nagyon meghízunk.

1.2.

A terítéshez szükséges eszközöket kiválasztja, a terítés rendjét és az evőeszközök téri helyzetét is meghatározza.

1.3.

Az asztalnál telefonozni nem illik, és kézzel enni sem csak a csirkét. Ha tv előtt eszünk akkor meghízunk, az nem jó. Kezet mosni kell evés előtt, meg meg kell teríteni. Aztán rendesen kanállal, és késsel villával eszünk, de az oviba nincs kés. A szánkat is szalvétába kell törölni nem a ruhánkba.

1.4.

Tízórára lehet adni: almát, banánt, joghurtot, mandarint, tejet, tejszeletet és túró rudat is, csak nem minden nap. A chipsben és a sütiben szénhidrát van, a kóla meg nagyon egészségtelen, inkább narancslét vagy vizet kell inni, meg teát is lehet.

1.5.

Helytelenül táplálkozik:

Kövér fiú: sok szénhidrátot eszik, fehérjét meg nem

Rossz fogú: ő is tuti sok csokit eszik, meg nem mos fogat

Vékony fiú: ő meg nem eszik semmit szinte mert nagyon vékony.

A többiek azok szerintem jól esznek, mert szépek.

2.1.

Egészségesek maradnak: bicikliznek, fociznak (de ott vigyázni kell, nehogy megrúgják egymást), játszanak a homokba (csak megenni nem szabad a homokot), úszni is egészséges, csak nem szabad így nyitva hagyni a szánkat, mert bele megy a víz. Kirándulás is jó, ott a kullancsokat kell ellenőrizni. A többi az nem jó, mert az lustaság (telefon, tablet, x-boksz, tv).

2.2.

Csak az alvás az igazi pihenés, mert a többenél dolgozik az agyunk, és úgy nem lehet pihenni, mert holnap nem tudunk gondolkodni.

3.1.

Fej: Rajta van a hajunk, ami megvédi a fejünket

Nyak: Tartja a fejünket és azzal tudunk bólogatni

Kéz: megfogunk dolgokat

Has: belemegy az ennivaló

Láb: tudjunk járni

3.2.

Az érzékszerveket megnevezte, azokhoz a következő képeket társította:

Fül: fülhallgató (hogymást ne zavarjunk, akkor csak mi halljuk)

Száj: beszéd, étel

Orr: Kuka (mert érezzük, hogy bűdös), cica (tüsszögünk a szőrétől)

Szem: kép (látjuk), szemüveg (akinek nem jó a szeme, annak kell)

Kéz: trombita (azzal tartjuk), cica (simogatjuk)

3.3.

Az összetört szemüvegre azt a választ adta, hogy aki szemüveges, annak kell lennie pót szemüvegnek. Ezen felül az alábbi személyeket nevezte meg:

Fogorvos, mert ellenőrzi van-e rossz fogunk. Orvos az meggyógyít, meg ír receptet ha betegek vagyunk. Az ápoló néni megméri, hogy nem vagyunk-e kövérek. A tűzoltó akkor jön, ha beszorulunk valahova és kiment, hogy ne maradjunk ott.

4.1.

Veszélyes, ha nagykéssel megyünk, mert megszúrhatunk valakit. Az is, ha megégetjük magunkat a gáznál, mert az forró. Az útra, ha kirúgjuk a labdát nem szabad utána menni, csak akkor, ha nem jön autó. Fára ha felmegyünk és letörük az ág akkor bele is állhat valahova és akkor kórházba kell menni. A medencénél csak akkor szabad játszani, ha nem hideg a víz, mert különben megfázunk. Az udvaron ott lehet futkározni, meg fagyizni is.

4.2.

Csak ők ketten okosak, mert ő megáll a piros lámpánál, ő meg rendesen biciklizik (lány áll a piros lámpánál a zebra előtt, fiú sisakban biciklizik). A másik kislány sisak nélkül teker, azt nem szabad, mert ha elesünk, megütjük a fejünket. A vonat elé meg nem szabad menni. A kisfiú meg telefonon zenét hallgat és nem hallja, ha jön az autó, meg a lámpa is piros. Ez a másik meg nem a zebrán megy, meg fogja büntetni a rendőr. Azt meg tudni kéne a bácsinak, hogyha beugrik a vízbe kitörhet a nyaka.

4.3.

A megfelelő párosításokat elvégezte:

Mentőt hívunk ha baleset van, tűzoltót meg ha ég a ház. A rendőrnek szólunk ha betörőt látunk, de szólhatunk akkor akár a szomszéd néninek is. A postás tud segíteni mentőt is hívni, mert nála mindig van telefon.

5.1.

A gyerekeknek csak az almalét és a tejet szabad meginni. A felnőtteknek is csak a sört meg a bort, de ha sokat isznak belőle attól is betegek lesznek, a többitől meg mindenki meghal.

5.2.

A koszos vízben biztos nem lenne jó, meg a bácsi mellett sem, mert ő szerintem beteg, mert maszk van rajta (szmog). Az autóban ha nem húzzuk le az ablakot, akkor nem jön be a füst (gyár). Ott a cigifüstben biztos, hogy megfullad mindenki, oda nem akarok menni. A többi hely szépen néz ki, oda szívesen mennék.

6.1.

Öröm: Nevet, jókedvű

Szomorúság: sír, szomorú

Meglepődés: meglepődik

Harag: mérges

Félelem: fél

Undor: nem szeret valamit

6.2.

A vigasztaló képeket felismeri, azokat megnevezi. Tudja azt, is, hogy a többi kép szomorúságot, haragot okoz.

7.1.

A párokat a következőképpen alakította ki:

Este fürdünk és fogat mosunk. Evés előtt kezet mosunk, és utána pedig fogmosás. Wc után is kell kezet mosni. Zsepit kell használni ha tüsszögünk, és ilyenkor is kezet kell mosni.

7.2.

Ha koszos kézzel fogjuk meg a könyvet, akkor a többiek nem tudják megnézni. Ha koszos kézzel eszünk megfájdul a hasunk. A körömrágástól csúnyák lesznek a körmeink. Orrot túrni csak zsepivel szabad és csak akkor, ha más nincs ott. A fogmosás az jó, meg a kézmosás is. Tüsszenteni is zsebibe szabad, mert elszaladnak a bacik. Ha sokan bekapják a nyalókát, akkor fájni fog a torkuk.

A kislánnyal a feladatok felvétele az ebéd előtti órákban zajlott, az óvoda fejlesztő szobájában. Szünetre nem volt szükség, 40 perc alatt megcsinálta az összeset. A feladatokat értette, különösebb magyarázatokat nem kellett adni.

Gyermek 7 (lány, 6;6 éves)

Kistelepülésen lakik édesanyjával és nevelő apjával. A helyi óvoda nagycsoportjába jár. Logopédiai terápiára jár r-j paralália miatt. Más említésre méltó esemény nem szerepel anamnézisében.

1.1.

Egészséges: alma, barack, borsó, eper, kivi, kukorica, tej, sült krumpli, spenót (ezek mind zöldségek és gyümölcsök, azok meg egészségesek)

Egészségtelen: chips, kóla, csoki, süti, torta (ezektől elromlik a fogunk)

A brokkoliról, manduláról, vízről nem tudta eldönteni, hogy egészségesek-e vagy sem.

1.2.

Terítéshez az összes odaillő dolgot kiválasztotta, szükségtelen tárgyat nem választott.

1.3.

Helyes étkezési szokás, ha megterítjük az asztalt, és evés előtt kezet mosunk. Enni szépen kanállal és villával kell, utána pedig meg kell törölni a szánkat, a szalvétával. Kézzel nem lehet enni, csak szendvicset. Tv előtt sem jó, mert akkor nagy lesz a fenekünk, és akkor is ha sokat mobilozunk az asztalnál.

1.4.

Tízórára az összes ételt kiválasztotta, azzal az indoklással, mert ő mindegyiket szívesen megenné, és otthon szokott is ilyeneket enni.

1.5.

Helytelenül táplálkozik a kisfiú aki nyalókát eszik, mert már látszik, hogy nagy a feneke. Az is biztos nyalókát evett, akinek rossz a foga, mert a nyalókától lesz ilyen csúnya fekete.

A többi gyermek étkezését rendben találta.

2.1.

Vagy kirándulni, vagy focizni, vagy játszótérezni menjenek szerintem. Ha van elég biciklijük akkor azt is csinálhatják, mert ezek jók. Úszni nem biztos, hogy mindenki tud, az anyyra nem. Ha fáradtak, akkor végülis nézhetik a tv-t, az anyyra nem rossz. A többit az anyukák nem engednék meg szerintem, mert szerintük nem jó.

2.2.

Pihenni nem lehet ha nyomkodjuk a gépet, mert én ideges szoktam lenni, ha nem sikerül valami. Aludni muszáj, mert fáradtak leszünk, de itt az oviban nem kell, lehet könyvet nézni, úgyhogy az is pihenős. Szerintem a rajzolás is, mert abban nem szoktam elfáradni. A tv előtt én feküdni szoktam, így az is jó pihenő.

3.1.

Fej: Gondolkodni

Nyak: Nyakláncot, meg sálát rakni

Kéz: kapaszkodni, megfogni valamit

Has: Azon van a köldökünk

Láb: Hogy tudjunk hova cipőt venni

3.2.

Az érzékszerveket megnevezte, azokhoz többnyire csak minimális funkciót nevezett meg.

Fül: Fülhallgató (oda kell rátenni)

Száj: Beszéd, trombita (mert fújni kell)

Orr: Kuka, főzelék (szerinte mindegyik bűdös)

Szem: Szemüveg (mert ez a neve), Kép (mert látjuk a virágokat)

Kéz: cica (simogatni tudjuk vele)

3.3.

Ezt a feladatot nem értette, mert az összes képet kiválasztotta azzal az indokkal, hogy mindegyik felnőtt. Kértem, hogy mutassa meg, kik azok akik abban segítenek, hogy egészségesek legyünk, akkor is azt mondta, hogy mindenki, de megindokolni nem tudta.

4.1.

Veszélyes lehet, ha fönnakadunk a fán, például ha felkerget egy kutya. Ez a kislány meg buta, mert a focis cipővel nem lehet kimenni az utcára, mert elcsúszik és elüti az autó.

Ugrókötelezni azt szabad, az egészséges, de veszélyes lehet ha a nyakunkra rakjuk. A gázhoz csak akkor szabad hozzányúlni, ha nincs rajta kaja, mert különben forró. Fagyizni nem veszélyes, mert attól nem tudunk megfulladni. Futkározni veszélyes lehet, mert eltörik a kezünk, vagy a lábunk, vagy a fejünk is. Nagyképt az nem szabad a gyerekeknek, mert az nagyon balesetes, akkor folyik a vérünk. Az óvónéni meg figyel ránk a létrán, ott csak egy gyerek mehet fel, akkor nem esünk le.

4.2.

Figyelni kell, hogy a biciklinek ne legyen lapos kereke, mert akkor eleshetünk vele (mindkét biciklis képnél ezt a választ adta). A vízbe meg ha ugrál valaki akkor nem szabad odamenni, mert ránk ugrik. Tilos a vonat előtt menni. Ennek a kislánynak nem kell nézni a lámpát, mert itt nincs, ha nem jön az autó átmehet. De a fiú buta, mert ő átmegy ha piros a lámpa, pedig nem szabad. A kislány az okos ő megáll a lámpánál.

4.3.

Az eseményeket a megfelelő személyekkel összekapcsolta, el tudta mondani, hogy:

A mentő kórházba visz, ha eltörik a lábunk. A tűzoltó eloltja a tüzet. A rendőr elfogja és börtönbe viszi a rablót. A postást összekapcsolta a nénivel, mondván, hogy visz neki levelet.

5.1.

A gyerekek nem ihatnak: bort, sört, vegyszert, domestost, mosószert, mert attól meghalhatnak, de biztos, hogy nagyon fog fájni a hasunk.

5.2.

Nem érezné jól magát a bácsi mellett, mert maszkja van, biztos beteg (szmog). A koszos vízben, mert ott vannak a legyek, azok meg csípnék. A játszótéren, mert nincs ott senki

A többi képen nem lát semmi visszataszítót. Kérdésre elmondja, hogy anya is cigizik, otthon is szokott füst lenni, az őt nem zavarja. A gyárkéményből áradó füstös képnél, csak az előtérben lévő autót nézi, és az autóban szeret utazni.

6.1.

Az érzelmeket helyesen felismerte

Öröm: nevet, vidám

Szomorúság: sír, szomorú

Meglepődés: Meglepődik

Harag: dühös

Félelem: fél

Undor: undorodik

6.2.

A segítő szándékú képeket felismerte, meg tudta nevezni, hogy azokon miként zajlik a vigasztalás.

7.1.

A következő párokat alkotta:

Este-fürdés-fogmosás-wc-kézmosás. Ezeket egybetartozónak gondolja, mivel este fürdünk, fogat mosunk, és lefekvés előtt el kell menni pisilni, utána pedig kezet kell mosni.

Tüsszentés-zsebkendő. Ki kell fújni az orrunkat.

Ebéd-kézmosás. Ebéd előtt kezet kell mosni.

7.2.

Ezen a képen túrja az orrát (orrátúrázás kép), ezen meg megeszi (körömrágás) mint ahogy X.Y. szokta. De ez fúj, ez nem jó. Ez meg eszi a fánkot, az nem rossz, azt lehet enni tízóraira is (nem veszi észre a koszos kezet). Olvas, az is egészséges (itt sem észleli a foltos lapokat, koszos kezet) Használnia kellene a zsepit ha tüsszent, mert ha másra megy a baci, akkor beteg lesz. A fogmosás is kell, mert tiszta a fogunk tőle. Itt meg a nyalóka után kezet kell mosni nekik, mert csupa ragacs lesz minden, és ráragad a kezükre a piszok is és különben megeszik.

A feladatokat az óvoda fejlesztő szobájában végeztük el. Együlésben 50 perc alatt ért végig a kérdéseken a gyermek. A feladatok nagyrészt értette, azokra helyes válaszokat adott, de előfordult a korábban leírtaknak megfelelően, hogy nem értette a feladatot.

Gyermek 8 (fiú, 6;7 éves)

A kisfiú értelmiségi szüleivel lakik egy kisvárosban, a helyi állami óvodában nagycsoportos. Előző évi betegségei és műtétei (sér, mandula) miatt sokat hiányzott, ezért édesanyja kérelmezte, hogy további egy nevelési évet maradjon az óvodában, amit az Oktatási Hivatalban jóváhagytak.

1.1.

Az összes zöldség és gyümölcs egészséges, mert ha azt eszünk, nem leszünk betegek.

(alma, barack, borsó, brokkoli, eper, kivi, kukorica, mandula, spenót). A víz is egészséges mert az kell a testünknek, meg a tej is, mert abban van olyan íz, ami a csontunknak kell.

Nem egészséges a chips, kóla, csoki, süti, sült krumpoli, torta, mert ezektől kövérnek lehet lenni, meg cukorbetegnek.

1.2.

A terítéshez minden tárgyat kiválasztott, funkciójának megfelelően. Oda nem illő dolgot nem tenne az asztalra.

1.3.

Evés előtt kezet kell mosni, aztán megteríteni az asztalt, kanállal eszünk, és megtöröljük a szánkat szalvétába. Ezekre mindig figyelni kell. Nem szabad kézzel enni, telefont se szabad, még addig sem, hogy lefényképezzük a kaját, mert enni kell nem nézegetni. A tv előtt meg nem eszünk, popcorn meg főleg csak a moziba.

1.4.

Almát, banánt, joghurtot, tejet és mandarint ha az oviban vannak, mert ott mást nem lehet. Ha otthon, akkor ehetnek túró rudit, tejszeletet meg egy kis chipset is, de csak ha anya nem látja.

1.5.

A rossz fogú az biztos, hogy rengeteg csokit eszik és nem mos fogat. Ő meg itt nagyon kövér, szerintem csak édességet meg hamburgert eszik. A többiek szerintem rendesen esznek zöldséget is. (a vékony gyermeket nem választotta ki)

2.1.

Egészséges mozogni, elmehetnek kirándulni, úszni, focizni. A játszótéren is mozogunk kicsit, de a friss levegőn mindig egészséges lenni. Hát a tv az nem annyira egészségtelen, csak nem szabad sokat ülni előtte. A fülhallgatót annyira nem jó használni, mert elromlik a fülünk, meg a szemünk is, ha ilyen közel nézzük a monitort (x-bokszt kép). Telefonozni csak akkor jó ha keresünk valamit a neten, játszani nem lehet.

2.2.

Az alvás az pihenő, aludni kell, mert különben zombik leszünk. Pihenni lehet ha megnézünk valami mesét, de nem vámpírosat, meg ha könyvet nézünk. Hát a rajzolás is jó szerintem, mert ahhoz nem kell gondolkodni. A gépezés az nem jó, akkor ugrálunk közben ha nem sikerül valami.

3.1.

Fej: gondolkodni, tudjunk ügyeket elintézni

Kéz: Megfogni bármit

Has: tárolja az ennivalót, amit megeszel, megtartja a vesét

Láb: menni, focizni, rollerezni

Nyak: az tartja a fejünket

3.2.

Az érzékszerveket felismerte, megnevezte, azokat több funkció alapján társította.

Fül: Fülhallgató (valamit meghallgatni), trombita (halljuk ha valaki trombitál)

Száj: beszéd, trombita (fújni kell), étel (szánkkal esszük)

Orr: Kuka (érezzük a szagát), ennivaló (annak is érezzük), cica (szőre csikizi az orrunkat akkor tüsszentünk)

Szem: kép (látjuk, hogy szép), szemüveg (hogy jobban lássunk)

Kéz: ennivaló (megfogjuk a kanalat), trombita (fogni kell), kuka (belerakjuk a szemetet) cica (megsimogatni lehet)

3.3.

Elmondja, hogy amikor eltört a szemüvege, akkor az optikába kellett menni, ott nézte meg egy doktor néni. A képek közül kiválasztotta a fogorvost (mert ellenőrzi, hogy ne legyen rossz fogunk), az orvost (megműt ha fáj valami), és a védőnőt (oda mindig menni kell, ott adják az oltást is).

4.1.

A következő felszólításokat tette a képek láttán:

- Tedd le a kést, mert elvágod magad!
- Lassan edd a fagyit, mert megfájdul a torkod!
- Gyere be az útról, mert elüt az autó!
- Ne taposd le a virágot futás közben!
- Kapaszkodj, hozom a létrát! (fára mászó kép)
- Ne nyúlj hozzá, forró!
- Gyere ide, mert beleesel a medencébe!
- Egyesével lépjél! (mászókás kép)

Meglátásai helyesek, a kérdésnek megfelelően alkotta meg a mondatot.

4.2.

Nem szabad sisak mg térdvédő nélkül biciklizni, mert ha elesünk, betörhet a fejünk. A piros lámpánál sem szabad átmenni, még a zebrán sem, mert jöhet autó. A zebra mellett sem jó átmenni, mert akkor megbüntet a rendőr ha meglát. Ha így beleugrik a vízbe el is tud süllyedni. A sínre sem szabad rámenni.

4.3.

A vészhelyzeteket azonosítani tudja, azokhoz adekvát párt társít. (baleset-mentő, tűz-tűzoltó, betörő-rendőr). Összepárosította a postást a nénivel, mert ő viszi a leveleket neki.

5.1.

Nem ihatnak a gyerekek: sört, bort (mert berúgunk tőle), mosószert, domestost, vegyszert (mert meghalunk tőle, de nem csak a gyerekek a felnőttek is)

5.2.

Nem érezné jól magát a cigifüstben, mert attól meg is lehet fulladni. Az autók között, mert bűdös a kipufogó. A kémények is nagyon bűdösek az tuti, meg a koszos vízben minden undi dolog benne van. A többi hely az szép.

6.1.

Az érzelmeket nagyrészt helyesen azonosította

Öröm: nevet, boldogság

Szomorúság: szomorú, mert sír

Meglepődés: csodálkozik

Félelem: fáj a foga

Harag: mérges

Undor: undorító valami

6.2.

A vigasztaló képeket helyesen kiválasztotta, mindegyiken felismerte és megnevezte a segítő szándékot. A haragot, félelmet keltő képeket, is ki tudta választani.

7.1.

Estéhez társította a fürdést és fogmosást, mert akkor kell csinálni. Étkezés előtt kezet kell mosni, utána pedig fogat kell mosni. Zsepibe kell tüsszenteni. Wc után is kell kezet mosni.

7.2.

Kezet kell mosni, hogy ne legyünk betegek, koszos kézzel nem szabad a könyvhöz hozzányúlni, meg enni sem szabad úgy. Fogat is kell mosni, mert különben kilyukad. Tüsszenteni a zsepibe kell itt is (itt megjegyezte, hogy ez már volt az előbb). körmöt rágni, mert orrot túrna az gusztustalan, nem is jó. Ha mindenki bekapja a nyalókát, átmegy a szájából a másikba a baci, meg a nyála is, fúj..

A feladatokat az óvoda fejlesztő szobájában 45 perc alatt, együlésben végeztük el. A kisfiú a feladatokat megértette, a kérdésekre helyes válaszokat adott.

Gyermek 9 (lány, 6;2 éves)

Szüleivel és bátyjával él egy kisvárosban. A helyi állami óvoda nagycsoportjába jár. Anamnézisében nem szerepel olyan tényező, mely hatással lehet jelen vizsgálatra.

1.1.

Kiválasztotta az összes zöldséget és gyümölcsöt alma, barack, borsó, brokkoli, eper, kivi, kukorica, mandula), valamint a spenótot is, mivel ezek egészségesek. A víz is egészséges, mert sok van a testünkben, a tejtől meg nőnek a csontjaink.

Egészségtelen a chips, mert hízlal, a kólától, csokitól, sütitől, tortától meg elromlik a fogunk. A sült krumpli is egészségtelen, de ha hűtőben sütjük, akkor csak egy picit.

1.2.

Kiválasztotta az összes szükséges dolgot a terítéshez (megjegyezte, hogy az oviban kés nincs, azt ott nem kell rakni az asztalra). Felesleges, oda nem illő dolgot nem választott.

1.3.

Evés előtt kezet kell mosni, meg kell teríteni az asztalt. Nem szabad még nasizni, a tv előtt pedig egyáltalán nem jó evés előtt. Az asztalnál kell ülni szépen enni kanállal és villával, és nem kézzel. Telefont is csak akkor szabad használni, ha otthon dolgozol és a főnököd hív. Evés után szalvétába töröljük a szánkat, és megint kezet mosunk, hogy ne maradjon zsíros.

1.4.

Tízóráira almát, banánt, joghurtot és mandarint lehet enni, ezek szoktak lenni az oviba is. Otthon még szoktunk enni tejszeletet és túró rudit is. Tejet inkább reggeli szoktunk inni. Kólát és sütit csak ebéd után szabad enni, de azt is csak egy picit. Chipset meg nem eszünk, az nagyon olajos.

1.5.

Nem eszik rendesen akinek rossz a foga, mert biztos sok csokit eszik. A másik meg csak cukrot eszik ezért lesz ilyen gombóc. A többiek szerintem jól esznek.

2.1.

A mozgás az egészséges, úgyhogy lehet kirándulni, biciklizni, focizni, hintázni, homokozni, meg úszni is. A gépeket meg nem használjuk, mert azoktól lusták leszünk. Tv-t nézni este szabad egy kicsit.

2.2.

A játékgép az nem jó, az nem pihentető (indoklást nem tudott mondani), a tv sem, mert utána megyünk aludni. A könyvet nézni és rajzolni az igen, mert azt az oviban is meg szokták engedni, hogy csináljuk, amíg a kicsik alszanak. Az alvás meg a legjobb pihenés, ha nem aludnánk, akkor kiájulnánk.

3.1.

Fej: levegőt venni

Nyak: kiabáljunk

Kéz: pacsizzunk

Has, derék: ott tudunk mozogni

Láb: szaladni tudjunk

3.2.

Az érzékszerveket felismerte, megnevezte

Fül: Fülhallgató (azon halljuk a zenét), trombita (halljuk, ha játszik valaki)

Száj: beszéd, étel (megesszük)

Orr: kuka (büdöset szagolunk)

Szem: szemüveg (aki nem lát jól annak kell), kép (lássuk mi van ott)

Kéz: cica (megsimogatni), kuka (kivinni a szemetet)

3.3.

A fogorvos vigyáz a fogunkra, az orvos meggyógyít, a védőnői pedig megmondja, hogy mekkorát nőttünk. A többiek nem tudom, hogy mit csinálnak velünk, velem még semmit se csináltak.

4.1.

Elvágjuk magunkat a késsel, nem szabad. Focizni szabad, csak nem az úton, mert elüt az autó. Víz mellett nem szabad ugrálni, mert ha beleesünk és nem tud valaki úszni, az megfullad. Ha van mellettünk valaki, akkor szabad felmászni a bordásfalra és egyszerre csak egyet szabad lépni. Fagyizni lehet, az nem veszélyes. Nem tudom miért lóg ez a lány a fán, de biztos nem jó. A forró kaját magunkra tudjuk borítani, oda sem szabad felnyúlni.

4.2.

Mikor az utcán megyünk, nem szabad telefont nézni, mert eltévedünk. Biciklizni sem szabad sisak nélkül, mert betörhet a fejünk. Elüthet a vonat, ha elé megyünk. Nem a zebrán megy hanem mellette, azt sem szabad. A vízbe csak akkor szabad ugrálni, ha nem nagyon mély, és van ott velünk valaki.

4.3.

Ha leesik valaki a bicikliről, vagy akármilyen történik, a 112-t kell hívni.

Összepárosította a balesetet a mentővel, tüzet a tűzoltóval, rendőrt a betörővel, valamint a postást a nénivel, akinek viszi a levelet.

5.1.

Nem szabad gyerekeknek meginni a mosószeret, vegyszereket, domestost, de ezeket senkinek sem szabad. A gyerekek nem ihatnak sört és bort csak a felnőttek, de ők se sokat, mert be tudnak rúgni.

5.2.

Nem lenne jó játszani a cigis néni mellett, mert az nagyon bűdös, az utcán se ahol annyi füst van (gyárak), az autók is bűdösek, de nem annyira, de ott nem jó. Az meg nem víz már,

hanem mocsár, a Shrek-nek jó lenne, de embereknek nem annyira. A többi hely az szép, tiszta, ott jó lenne játszani.

6.1.

Az érzelmeket a következő módon határozta meg:

Öröm: nevet, mosolyog

Szomorúság: szomorú

Harag: mérges

Meglepődés: csodálkozik

Félelem: fél

Undor: nem tetszik valami

6.2.

Vigasztaló, segítő szándékú képek közül, csak egyet nem választott ki (elhívja játszani), mert azon mindkét gyerek mosolyog, nem fél egyik sem. A többi képet helyesen felismerte, a rajta lévő cselekedeteket megnevezte.

7.1.

Összetartozik az este a vacsora, a fürdés és a fogmosás, mert ezeket este csináljuk. A wc után kezet mosunk, meg a tüsszentéskor kifűjjük az orrunkat és utána szoktunk kezet mosni.

7.2.

Hogy ne legyünk betegek kezet kell mosni, meg zsepibe fűjni az orrunkat, aztán azt a kukába kell dobni. Fogat mosni is kell, így a fogunkat piszkálni nem szabad a kezünkkel (körömrágás) mert ha koszos leeszzük róla. Ő meg már Covidos (tüsszentő kép) neki maszkot kell venni, és karanténba menni. Fánkot eszik a koszos kezével, és utána megfogja a könyvet is, az se jó. Ha ezek a gyerekek sok nyalókát esznek akkor megfájdul a hasuk, betegek lesznek. Ha már kézzel turkál az orrában, akkor utána zsepibe kell törölni, nem a ruhájába.

Gyermekek 10 (lány, 6;4 éves)

Kisvárosban él édesanyjával és kisebb testvérével. Édesapja kamionos, keveset tartózkodik otthon, édesanya munkanélküli. A kislány a helyi állami óvodába jár, nagycsoportos. Táncol és focizik is. Iskolaelőkészítő foglalkozásokon is részt vesz.

1.1.

Egészséges: alma, barack, borsó, brokkoli, eper, kivi, tej, spenót és víz (zöldség és gyümölcs egészséges, a víz meg kell, hogy ne száradjunk ki)

Egészségtelen: Chips, kóla, csoki, süti, sült krumpli, torta (azért mert mindenki azt mondja, hogy ezeket nem jó enni, mert egészségtelenek.

A kukoricáról és a manduláról nem tudta eldönteni, hogy egészséges-e.

1.2.

A terítéshez kiválasztotta az összes szükséges tárgyat, oda nem illőt nem választott.

1.3.

Nem szabad mobilozni evés közben csak a felnőtteknek. Kezet kell mosni mielőtt eszünk, és meg kell teríteni az asztalt is, evés után meg le kell szedni a koszos tányérokat. A szánkat szalvétába szabad törölni, nem a ruhánkba. Kézzel enni csak a pici babáknak szabad, mert még nem tudják megfogni a kanalat. Tv nézés közben akkor szabad enni, ha nem édességet, hanem gyümölcsöt eszünk mikor nézzük a mesét.

1.4.

Tízórára ehetünk joghurtot, banánt, mandarint. A tejhez kéne a müzli. Tejszeletet és rudat is lehetne, de azt nem adnak az oviba. Tortát csak születésnapkor eszünk, de nem tízórára. Kólát és chipset is csak party-n lehet enni, de csak ebéd után.

1.5.

Szerintem ez a gyerek azért ilyen nagy, mert nagyon sokat eszik (kövér), ennek meg rossz a foga, mert csak csokit eszik biztos. A többiek rendesen esznek.

2.1.

A focizás az nagyon egészséges, mert az sport. Úszni is lehet, mert az is sport. De ha kint vagyunk a levegőn, az nagyon egészséges, úgyhogy mehetnek a gyerekek kirándulni,

játszótérre, és biciklizni is. A többi az nem egészséges, mert azokat nem lehet kint csinálni és nem is mozgunk közben.

2.2.

Az alvás az a legjobb pihenő. Végülis a rajzolás és könyv nézés is az, mert azt megengedi az óvónéni is. Tv-t nézni és játszani nem lehet, az biztos nem pihentető.

3.1.

Fej: gondolkodni

Nyak: nyeljük

Kéz: integetni

Derék: csípőrázás

Láb: járni, focizni

Az érzékszerveket megnevezte, azokat egy-egy funkcióhoz kapcsolta

Fül: fülhallgató (zenét hallgatni)

Száj: beszéd, trombita (fújni kell)

Orr: kuka (bűdös)

Szem: szemüveg (aki nem lát jól)

Kéz: kép (tudunk virágot szedni)

A cicát és ételt nem tudta melyikhez kellene kapcsolnia.

3.3.

Kiválasztotta az orvost, mert meggyógyít minket, a fogorvos kihúzza, ha rossz a fogunk, az ápoló néni meg megmér minket.

4.1.

Veszélyes lehet az utcán labdázni, mert elüt az autó; fára mászni, mert leesünk; a mászókanál ott van anyuka, ő vigyáz ránk. A forró ételhez nem szabad hozzányúlni, mert megéget bennünket. Ha szaladgálunk, egymásra kell vigyázni, hogy össze ne ütközzünk. A medence

mellett nem szabad ugrálni, mert beleesünk és megfulladunk. A fagyizás nem veszélyes, csak ha fáj a torkunk.

A kislányt, akinek kés van a kezében, nem találta veszélyesnek, de megindokolni nem tudta.

4.2.

Nem szabad a piros lámpán átmenni, biciklizni sem sisak nélkül. Aki nem a zebrán megy át, azt megbüntetik. Vigyázni kell, ha jön a vonat. A vízbe csak a felnőtteknek szabad ugrani.

4.3.

Sikeresen társította a történeteket: balesethez a mentőt, rendőrhöz a betörőt, tűzhöz a tűzoltót. A postást társította a nénivel, mert visz neki levelet.

5.1.

A gyerekeknek nem szabad meginni: domestost, sört, vegyszert, mosószert, bort, csak a tejet és almalét.

5.2.

Nem jó hely a koszos víz, ott még Spongyabob is megdöglene. A bácsi covidos nem játszanék vele (maszkban van). A gyárak is büdösek, annak az udvarában sem lehet játszani. A cigis helyre meg nem mehetnek a gyerekek. A többi kép az szép.

6.1.

Az érzelmekhez a következőket társította:

Öröm: mosolyog

Szomorúság: sír

Harag: mérges

Meglepődés: meglepődött

Félelem: fél

Undor: undorítóan néz ki valami

6.2.

A segítő szándékú képek között csak az ölelést és a simogatást választotta ki, a többi képet nem tudta megindokolni, hogy miért nem választotta. A félelmet, szomorúságot keltő képeket is meg tudta nevezni.

7.1.

Az estéhez társította a fürdést és a fogmosást, mert akkor kell csinálni. A WC-t az evéshez és a kézmosáshoz, mert evés előtt el kell menni WC-re és kezet kell mosni. Tüsszentéshez a zsebkendőt, mert abba fújjuk az orrunkat.

7.2.

Egészségesnek választotta a kézmosást, fogmosást és zsebkendő használatot, egészségtelen a koszos kézzel olvasás és étkezés (nem tudta indokolni), a körömrágás, mert csúnya lesz a körmünk. Az orrtúrás meg gusztustalan. A nyalókázás sem jó, mert cukorbeteg lesz tőle. A bacikat sem szabad szétköhögni.

A feladatok felvétele az óvoda fejlesztő szobájában történtek, együlésben 50 perc alatt. A feladatokat a gyermek értette, de néha nem tudott a válaszaihoz indokot kapcsolni.

Gyermek 11 (lány, 6;6 éves)

Hátrányos helyzetű faluban élnek bátyjával és szüleivel. Városi óvoda nagycsoportjába jár. A kislány koraszülött volt (31. hét), de mozgás és beszédfejlődése jelentősen nem késett. Sokszor szenved felsőlégúti hurutos fertőzéstől.

1.1

Egészségesnek választotta: alma, barack, borsó, brokkoli, kivi, eper, kukorica, mandula, spenót, víz, tej (tudta, hogy a zöldségek és gyümölcsök egészségesek, a vizet és tejet nem tudta indokolni)

Egészségtelen: chips, kóla, süti, torta, sült krumpli (a sült krumplit és a chipset nem tudta indokolni, a többire azt mondta, hogy édes)

1.2

A terítéshez szükséges dolgokat hiánytalanul ki tudta választani. Oda nem illő dolgot nem választott.

1.3

Evés előtt kezet kell mosni, szépen, ülve kell enni az asztalnál, telefonozni nem szabad, meg kézzel enni is csak a bölcsiseknek. A szánkat a szalvétába kell törölni és evés után le kell pakolni az asztalról (a tv előtt evős képről nem mondott véleményt).

1.4

Tízórára ehetünk almát, banánt, mandarint, túró rudit és tejszeletet. Sütit és tejet nem eszünk tízórára. Chipset meg kólát sem, a joghurtot meg nem szeretem (indoklást nem mondott).

1.5.

Nem eszik jól a kövér kisfiú, mert most is nyalóka van a kezében. Akinek rossz a foga, az is biztos sok csokit eszik, a többiek nem kövérek és szép a foguk.

2.1

Minden mozgás egészséges, így lehet úszni, kirándulni és biciklizni és focizni. A játszótéren is tudunk mozogni, az is jó. A tablettel és telefonnal nem mozgunk, mert eltörik. A tv és a monitor előtt meg csak ülünk.

2.2

Az x-bokszt az nem pihenős, meg a tv sem, könyvet nézegetni azt lehet, mert utána aludni szoktunk. A rajzolásba a kezünk fárad el.

3.1

Fej: okos legyek

Kéz: megfogunk valamit

Has: tárolja az ennivalót

Láb: menni, gázpedált nyomni

Nyak: arra tudjuk tenni a nyakláncot

3.2

Az érzékszerveket megnevezte, több funkcióval társította őket.

Fül: fülhallgató (azon keresztül hallgatunk) trombita (halljuk, ha fújják)

Száj: beszélünk, étel (eszünk), trombita (fújjuk)

Orr: kuka (érezzük a szagát), cica (ha allergiásak vagyunk, tüsszögünk)

Szem: szemüveg (jobban lássunk), kép (látjuk)

Kéz: trombita (megfogjuk), étel (kanalat megfogjuk), cica (megsimogatjuk)

3.3

Aki segít az a fogorvos, mert betömi a fogunkat ha lyukas, az orvos, gyógyszert ír, ha fáj a torkunk, a védőnő nem gyógyít, de ő méri meg, elég magasak vagyunk-e.

4.1

Nem szabad egyedül fára mászni, mert fönnakadunk. Ha a fedőt levesszük, gőzöl és forró, nem szabad hozzányúlni. Ha fagyizunk vigyázni kell, mert kilukad a tölcser. Az udvaron szabad futni, csak vigyázni kell egymásra, össze ne ütközzünk. Kést a gyerekeknek nem szabad kézbe venni, mert megsérülhetnek. Ugrókötelezni szabad, mert az sportos, létrára sem szabad mászni, csak ha ott van anyukánk. Ha kigurul a labda az útra, nem szabad utána futni, mert jön az autó és elüt.

4.2

Telefont nem szabad nyomkodni a zebrán, mert nem látjuk, ha piros lesz a lámpa. Nem a zebrán megy át (indoklás nincs). A biciklizéshez be kell öltözni. Vízbe ugrani csak akkor szabad, ha nincs ott cápa. A vonat nem tud fékezni gyorsan.

4.3

A képeket megfelelően párosítja, a tüzet a tűzoltóhoz, betörőt a rendőrhöz, balesetet a mentőhöz. A postást a nénihez, mert viszi neki a levelet.

5.1

Nem szabad meginni a gyerekeknek a bort és a sört, mert az felnőtt ital. A mosószert, a domestost és a vegyszereket senkinek nem szabad meginni, mert belehal.

5.2

Az autók között bűdös van, ott nem jó lenni (a gyár képéhez is ezt válaszolta). A cigifüstben nem lehet lenni a gyerekeknek. A vízben meg benne van a gumi és koszos lesz tőle. A többi hely, az szép tiszta.

6.1

Az érzelmeket következő képpen írta le:

Öröm: boldogság

Szomorúság: sír

Meglepődés: csodálkozik

Harag: szomorú

Félelem: fél

Undor: fáj a foga

6.2

Vigasztalást nyújtó képeket felismerte, azokat megnevezte.

7.1

Estéhez társította a fürdést, mert akkor fürdünk. Az evéshez a WC-t, mert előtte pisilni kell, kézmosást, kezet kell mosni utána. Fogmosást, mert ebéd után fogat mosunk. A tüsszentéshez a zsebkendőt, hogy kifűjjük az orrunkat.

7.2

Nem egészséges az orrtúrás és a körömrágás, mert a kezünkön sok a baci. Nagyvilágba nem szabad köhögni, oda kell tenni a zsepit. Koszos kézzel ha könyvet nézünk összeragadnak a lapok és más nem tudja megnézni. Enni meg nem lehet ilyen koszosan kezet kéne mosni.

A kérdéseket az óvodai fejlesztő szobában tettem fel. Együlésben 45 perc alatt végeztünk. A feladatokat megértette, de néha hagyott ki képeket, amiről nem tudott mit mondani.

Gyermek 12 (fiú, 6;0 éves)

Kis községben lakik szüleivel és nővérével. Városi óvoda nagycsoportjába jár. Megkésett mozgás- és beszédfejlődés szerepel az anamnézisében, mely mára már rendeződött, de mozogni nem szeret, kissé túlsúlyos.

1.1

Egészséges: alma, barack, borsó, brokkoli, eper, kivi, kukorica, mandula, víz, spenót (zöldségek és gyümölcsök egészségesek)

Egészségtelen: chips, kóla, csoki, süti, sült krumpli, torta (mert nem egészségesek)

A tejről nem tudta eldönteni hova kell sorolni.

1.2

Terítéshez szükséges összes tárgyat kiválasztotta, feleslegeset nem választott.

1.3.

Helyes dolog a kézmosás, és hogy kanállal eszünk. Az asztalt is mindig meg kell teríteni. Kézzel csak a kenyeret lehet megfogni, a többit nem. Mobilozni a felnőtteknek szabad evés közben. Tv nézés közben a popcont is meg lehet enni, mert azt a moziban is szoktuk. A szánkat is meg kell törölni ha van szalvétánk.

1.4

Tízórára ehetünk banánt, mandarint, joghurtot, almát, és otthon ehetünk még tejszeletet, túró rudít, chipset, süti és kólát is, mert ezeket az oviba nem lehet vinni. Tejet nem szoktunk tízórára inni.

1.5

Rosszul eszik a kisfiú, akinek rossz a foga, mert nem eszik zöldséget. Ez a fiú meg nem eszik semmit, mert nagyon sovány. A többiek jól esznek.

2.1

Ne menjünk sehova, maradjunk otthon, akkor biztos nem ér minket semmi baj.

Újabb kérdés feltevés után egészségesnek választotta az úszást, a focit és a biciklizést. A többi dolog sem egészségtelen szerinte, mert nem lehet tőle betegnek lenni.

2.2

Akkor pihenünk, ha alszunk meg tv-t nézünk és játszunk, a többi az mind feladat (könyv nézése és rajzolás)

3.1

Fej: lássunk és gondolkodjunk

Nyak: hajlítsuk a fejünket

Kéz: megfogjuk a kanalat

Derék: csípőre tenni a kezünket

Láb: járjunk

3.2

Az érzékszerveket megnevezte, azokhoz több funkciót társított.

Fül: fülhallgató (zenét hallgatunk), trombita (halljuk ahogy trombitálnak), szemüveg (fülünkre kell rakni), cica (halljuk ahogy dorombol)

Száj: beszéd, étel,

Orr: kuka (büdös), étel (érezzük az illatot), szemüveg (az orrunkra is rakjuk)

Szem: szemüveg (hogyan jobban lássunk), kép (látjuk, hogy zöld), cica (látjuk, hogy hova szalad)

Kéz: trombita (azzal fogjuk), kuka (kivisszük a szemetet), fülhallgató (felrakjuk a fejünkre), étel (megfogjuk a kanalat), cica (meg tudjuk simogatni)

3.3

Kiválasztotta a fogorvost, az orvost, mert ők meggyógyítanak, a védőnőt, de nem tudta, ő mit csinál és a tűzoltót, mert kiment, ha ég a ház.

4.1

Minden veszélyes lehet, mindenhol nagyon kell vigyázni. A fán lehetnek darazsak és azok megcsípnek. A leves ránk borulhat, a késsel meg elvágjuk a kezünket. Azt nem értem, hogy mit keres a focipályán az autó. A gyerekeket meg biztos megtámadták a darazsak, azért futnak. A néni meg becsukta a szemét, ezért leeshet a gyerek. (a többi képről nem mondta, hogy veszélyes-e)

4.2

Ha lapos kerekű biciklivel megyünk, felborulunk, azért kell sisak. Piros lámpán nem szabad menni, meg a zebra mellett sem, mert elüt az autó. A sínre nem szabad menni. Úszógumi nélkül nem szabad vízbe ugrálni.

4.3

A veszélyeket felismerte, azokat a megfelelő személyekhez társította. Baleset mentő, tűzoltó tűz, rendőr betörő. A postást a nénihez nem társította, azt mondta ők nem valók sehova.

5.1

Nem szabad meginni a domostost, vegyszert, mosószert. A sört meg a bort se, de én néha szoktam, mikor anya nem látja, mert apa megengedi.

5.2

A koszos vízbe biztos nem mennék bele, mert megcsípnek a legyek. A cigifüst sem jó, azt a lakásban nem szabad. A többi helyre szívesen elmennék. Ha autóban ülünk, akkor nem érezzük a bűdöset.

6.1

Öröm: nevet, vidám

Szomorúság: valami nem tetszik neki

Meglepődés: csodálkozik

Harag: durcás

Félelem: megijedt

Undor: undorító valami

6.2.

Segítő szándékú képeket ki tudta választani, azokat helyesen megnevezte.

7.1.

Este meg kell fürdeni, meg fogat kell mosni, meg vacsorázni is kell. Lefekvés előtt el kell menni pisilni. Evés előtt kezet kell mosni és ha letüszentettük a kezünket, akkor is. A zsebkendőt nem társította sehova.

7.2.

Egészségesek maradunk, ha kezet mosunk mindig, fogat is kell mosni és zsebkendőt is kell használni. Koszos kézzel nem szabad enni. Az orrunkba meg nem szabad dugni semmit. A többi képről nem tudta eldönteni, hogy egészséges-e vagy sem.

A kérdéseket megértette, de a feladatvégzés közben többször meg kellett állni, mert elkalandozott a figyelme, és nehéz volt visszahozni feladathelyzetbe. Az óvodai fejlesztőszobában voltunk, 78 percet vett igénybe a feladatok elvégzése.

Gyermek 13 (lány, 6;9 éves)

Hátrányos helyzetű településen lakik szüleivel, akik örökbe fogadták. Városi katolikus óvodába jár, nagycsoportos. 4 éves koráig intellektuális képességzavar diagnózisa volt, de családba kerülése után kiderült, hogy hospitalizáció okozta az elmaradást. Ma már csak logopédiai terápiára jár r-j hang paralália miatt.

1.1.

Egészséges: alma, barack, borsó, brokkoli, eper, kivi, spenót, sült krumpli (mert finom)

Egészségtelen: chips, kóla, csoki, süti és torta (ha sokat eszünk kihullik a fogunk)

A vízre és tejre azt mondta, hogy egészséges is meg nem is, a kukoricát és a mandulát nem tudta eldönteni hova sorolja.

1.2.

Az összes dolgot kiválasztotta a terítéshez, ami szükséges, továbbá a telefont is. Indoklása: a felnőttek néha nézik a telefonjukat ebéd közben.

1.3.

Helytelen szokásnak a kézzel evést (a pici babák esznek így) és a tv előtt való étkezést tartja (a nappaliban nem szabad enni, csak az ebédlőben). Telefonozni szabad a felnőtteknek. A kézmosás, terítés, evés azt jól csinálják, meg a szánkat is meg kell törölni.

1.4.

Tízórára chipset és kólát nem eszünk, a többi azt szabad, de sütit csak akkor, ha születésnap van.

1.5.

Ezek jól esznek, mert szép a foguk, meg nem kövérek (normál testalkat, egészséges fogazat, vékony fiú). Ez meg itt tiszta dagadt, mert csak cukrot eszik, ennek meg el is romlott már tőle a foga.

2.1.

Mindig kell mozogni akkor leszünk egészségesek. Elmehetünk túrázni, biciklizni, focizni. A játszótérre is lehet menni, meg úszni is jó. A gyerekeknek telefont meg tabletet nem szabad

nézni, mert elromlik a szemünk. x-bokszozni csak a nagyobb gyerekeknek lehet, tv-t meg csak hétvégén nézünk.

2.2.

Ez mindegyik pihenős dolog, mert ülünk, meg fekszünk közben.

3.1.

Fej: tudunk mozogni vele, és tornázni

Kar: mozgatni, enni

Has: kisbaba legyen benne. Hasunkba van a mandulánk és ha túl sokat eszünk, akkor fáj.

Láb: focizni, ugrálni

Nyak: mozgatni a fejünket

3.2.

Érzékszerveket megnevezte, azokhoz több funkciót társított:

Fül: fülhallgató (az a neve is), trombita (halljuk)

Száj: beszéd, étel, cica (bele megy a szőre a szánkba ha puszilgatjuk), trombita (fújni kell)

Orr: Kuka (a szemét büdös), cica (a szőre csikizi az orrunkat)

Szem: szemüveg (jobban tudunk látni), étel (meg tudjuk látni mit eszünk)

Kéz: kép (virágot tudunk szedni, étel (megfogjuk a kanalat), kuka (kihúzzuk, hogy elvigyék a szemetesek), cica (simogatni)

3.3.

A doktor bácsi megnézi a torkunkat hogy piros-e. A fogorvos keresi, hogy van-e lyuk a fogunkon. A védőnő megmér. A rendőr vigyáz, hogy nehogy elraboljon valaki.

4.1.

A kést azt nem szabad a kislányoknak fogni, mert az éles. Az úton sem szabad rúgni a labdát, ahol járnak az autók. Csak akkor szabad fára mászni, ha nem öreg a fa, mert különben letörik. Csak az anyukánkkal együtt szabad főzni, egyedül nem nyúlunk a gázhoz, mert forró. A

medence az egészséges, de bele lehet fulladni. A fagyit meg ha leejtjük, akkor valaki el tud csúszni rajta.

4.2.

Baleset akkor lehet, ha nem nézünk körül és átszaladunk az úton, vagy ha piros lámpa és úgy megyünk át. Sisak nélkül sem szabad biciklizni, mert betörik a fejünk. A vonat meg el tud ütni minket.

4.3.

A balesetet először a nénivel kapcsolta össze, mondván, hogy ő lehet az anyukája és majd ő szól a mentőknek, ha nagy a baj. A tűzoltót a tűzhöz, a rendőrt a betörőhöz kapcsolta. A postás az viszi a leveleket, az nála van.

5.1.

Nem szabad meginni a gyerekeknek a bort, a vegyszert, a domestost, a mosószert, a sört se csak a habját. Tejet meg almalét azt lehet inni.

5.2.

Ott a cigifüstben biztos nem lenne jó, meg a kémények is tuti bűdösek. A csatornából is koszos víz jön, oda nem is szabad menni a gyerekeknek. A bácsi meg szerintem beteg, azért van rajta maszk. A többi hely az jól néz ki, oda mennék.

6.1.

Öröm: nevet, boldogság

Szomorúság: szomorú

Meglepődés: énekel

Harag: morcos

Félelem: megrémült

Undor: pókot látott

6.2.

Az összes vigasztaló képet ki tudta választani, azokat megnevezte. A félelmet keltő, haragot ábrázoló képeket is jól azonosította.

7.1.

Este fürdünk és fogat mosunk. Wc után kezet mosunk, meg evés előtt is. Ha náthásak vagyunk zsepit használunk.

7.2.

Ha koszos kézzel eszünk, akkor betegek lehetünk, meg akkor is ha úgy olvassuk a könyvet, mert amikor lapozunk, lenyaljuk a kezünkről a koszt. Ha beletúrunk az orrunkba, attól nem leszünk betegek, de nem illik. Fogat mosni kell, mert olyan fekete lesz a fogunk mint a képen volt. Lenyaljuk egymás baciját, ha ugyanazt a nyalókát esszük. A kezünket a szánk elé kell tenni, ha köhögünk. Anya mondta, hogy körmöt rágni nem szabad.

A feladatokat az óvoda fejlesztő szobájában csináltuk meg, együlésben 45 perc alatt.

A kérdéseket értette, azokra konzekvens válaszokat adott.

Gyermek 14 (fiú, 5;11 éves)

A kisfiú szüleivel és 4 testvérével él egy hátrányos helyzetű településen. A helyi óvoda vegyes csoportjába jár. Anamnézisében említésre méltó történés nincs.

1.1.

Egészségesnek jelölt mindent, kivéve a spenótot, mert azt nem szereti. Azzal indokolta, hogy minden egészséges, ha keveset eszünk belőle.

1.2.

Minden eszközt kiválasztott, ami szükséges a terítéshez. Oda nem illő dolgot nem választott.

1.3.

Ügyesek akik kezet mosnak, megterítenek. A naposok csinálják ezt mindig. Enni az asztalnál kell kanállal, aki kézzel eszik, az nem ügyes. Telefon nem lehet az oviban, így nem tudjuk nyomkodni, otthon meg tablet van, de evés közben nem lehet vele játszani, mert mindig töltőn kell lennie. Aki a tv előtt eszik, az dagadt lesz.

1.4.

Tízóráira mindent lehet enni, csak nem adnak az oviba tejszeletet, meg túró rudat sem. Sütit csak születésnapkor eszünk, de kólát akkor sem lehet inni, mert azt nem lehet behozni az oviba. Otthon nem szoktunk tízórát enni, csak reggelit.

1.5

Ő itt dagadt, biztos sokat eszik a tv előtt. Neki meg itt tiszta fekete a foga, biztos csokizik. A többi gyerek egészséges.

2.1.

Menjenek kirándulni, focizni, játszani, biciklizni és úszni. A többi az lustaság. A másikkak nem lusták, nem szabad lustának lenni.

2.2.

Az alvástól lehet pihenni, meg a tv-től. Olvasni még nem tudok, a rajzolástól elfárad a kezem. X-bokszot nem tudom, olyan nekünk nincs, mert anya azt mondta attól felrobban a fejünk.

3.1.

Fej: azon van a hajunk

Kéz: feneket törölni (anya mondta, van kezed)

Has: benne van a belünk

Láb: futni, rúgni

Nyak: ha bólogatunk ne essen le a fejünk

3.2.

Az érzékszerveket megnevezte, azokat több funkcióhoz is tudta kapcsolni.

Fül: fülhallgató (azon hallgatjuk), beszéd (halljuk ha valaki beszél), trombita (halljuk ha zenél vele valaki), cica (hallgatjuk, ha nyávog)

Száj: étel, beszéd, trombita (szájjal fújni kell)

Orr: kuka (büdös), étel (érezzük a szagát), kéz (megvakarjuk az orrunkat)

Szem: kép (látjuk, hogy szép), szemüveg (öregeknek kell mert nem látnak), ide mindent lehet sorolni, mert mindent látunk

Kéz: trombita (fogni kell), kuka (kivisszük a szemetet), cica (megsimogatni)

3.3.

Az énekesnő kivételével mindenkit kiválasztott.

Orvos-meggyógyít, fogorvos-kihúzza a fogunkat, szerelő-megjavítja a vizet, hogy tudjunk fürödni, rendőr-nem engedi, hogy megverjenek, tűzoltó-eloltja a tüzet, ne égünk el, védőnő-oda muszáj néha menni, mikor oltást kapunk.

4.1.

Ha a néninek be van csukva a szeme, akkor nem veszi észre, ha a gyerek leesik. Az utcán nem lehet focizni, mert elüt az autó. A fáról le tudunk esni, ha nem vagyunk olyan ügyesek. Amikor föl a kaja, akkor nem szabad odanyúlni, mert megégünk. Ha a strandon vagyunk, ott nem lehet ugrókötelezni, mert kiküldenek. Fagyizni, szabad, az nem veszélyes, csak ha sok gombócot eszel, mert fájni fog a torkunk. Futni is szabad, az jó mert nem leszünk lusták. Akkora késsel meg a tortát lehet felvágni.

4.2.

A kisfiú, az jól beöltözött a biciklihez, csak a térdén nincs olyan rács. Szerintem aki így ugrál a vízbe az tud úszni. Aki meg rámegy a sínre az nem normális, mert jön a vonat. A fiú megy a piros lámpán, a lány az nem, neki van igaza. A lánynak nagy a haja, nem megy rá a sisak ezért biciklizik így. Itt nem jön autó, átmehet a lány.

4.3.

A vészhelyzeteket helyesen összekötötte a megfelelő személyekkel. Rendőr-betörő, tűzoltó-tűz, baleset-mentő. A postás levelet visz a néninek.

5.1.

Gyerekeknek nem szabad inni bort, meg sört se. A domestikusból felnőttek se ihatnak, meg a mosószer és a vegyszer se mert akkor bizony kampec.

5.2.

Elütnek az autók, ott nem kellene játszani, biztos a bácsi azért áll ott. A cigi az nagyon egészségtelen, attól köhögni lehet. A koszos vízbe se szabad belemenni, mert elvágja valami a lábunkat. A gyáraktól meg büdös van, szerintem ott nem lakik senki. A többi hely az szép, csak drága lehet.

6.1.

Öröm: nevet, pedig fogatlan

Szomorúság: fáj a hasa

Meglepődés: csodálkozik

Harag: ideges

Félelem: megijedt

Undor: csúnya

6.2.

A vigasztalást jelentő képeket kiválasztott, megnevezte, kivéve egyet. A képen a fiú simogatja a lány haját, erre azt mondta, hogy tépkedi a haját.

7.1.

Este kell fürdeni. Evés előtt kezet kell mosni, meg wc-re kell menni, de akkor is kezet kell mosni. Ha ettünk az oviba fogat is kell mosni. Zsebkendőbe fújjuk az orrunkat.

7.2.

Akinek koszos a keze az nem ehét. Olvasni lehet, az nem baj, meg kezet mosni is. Orrot túrni csak zsepivel szabad. A körömrágás nem jó, mert az óvónéni mindig mondja. Nem szabad ráköhögni senkire. A nyalóka ha kemény kitöri a fogunkat.

Az óvoda egyik üres csoportszobájában kaptunk helyet, ahol 50 perc alatt végeztünk. A kisfiú sokszor nyomdafestéket nem tűrő szavakat használt, ezeket mindig szépítettük. A feladatokat értette, próbált mindenre válaszolni.

Gyermek 15 (lány; 6;2 éves)

Hátrányos helyzetű településen él édesanyjával és anyai nagymamájával. A helyi óvoda vegyes csoportjába jár. Anamnézisében nem szerepel a vizsgálatot befolyásoló tényező.

1.1.

Egészséges: kivi, spenót, kukorica, borsó, mandula, alma, tej, brokkoli, eper, barack (zöldségek és gyümölcsök egészségesek, a tej is)

Egészségtelen: chips, kóla, csoki, süti, sült krumpli, torta (el lehet hízni tőlük)

A vizet nem sorolta egyik kategóriába sem, mert az csak víz.

1.2.

Terítéshez helyesen kiválasztotta a kanalat, kést, tányért, villát és poharat, valamint a szalvétát is. A többi dolgot oda nem illőnek gondolta.

1.3.

Helyesnek gondolta: Az asztal megterítését, kanállal evést, kézmosást, szalvéta használatát

Helytelen: Telefonhasználat evés közben (mert nem illik), kézzel evés (azért van a kanál), tv előtt enni (meghízunk)

1.4.

Tízórára választotta: mandarin, túró rudi, tejszelet, tej, alma, banán (ezeket szokták otthon is tízórára enni, a többi nem)

1.5.

Helytelenül táplálkozik a kövér gyermek, mert nem eszik gyümölcsöt, a rossz fogú, mert sok édességet eszik

A többiek jók, mert nem kövérek és nem rossz a foguk.

2.1.

Egészséges cselekvések: úszás, foci, kirándulás, biciklizés, játszótér, mert a többi dolognál csak ülünk, itt meg csinálunk is valamit és mozgunk.

2.2.

Pihentetőbb az ha alszunk, meg amikor a tv-t nézzük. Az x-bokszt is, mert attól el lehet álmosodni. Könyvet nézni nem szeretek az nem pihentető. A rajzolás sem, mert az fárasztja a kezünket.

3.1.

Fej: gondolkodni

Nyak: tudunk vele bólogatni

Has: abba nő a kisbaba

Kéz: fogunk vele

Láb: sétálunk, futunk, vándorolunk

3.2.

Kéz: trombita (fogjuk), cica (simogatjuk) főzelék (megesszük)

Szem: szemüveg, kép

Fül: fülhallgató (azon hallunk)

Száj: trombita (fújuk), beszéd,

Orr: kuka (mert érezzük a szagát)

3.3

Kiválasztotta a védőnő (vicces dolgokat kell csinálni ott például sípol a fülembe), a doktor (receptet ír) és a fogorvos (kihúzza a fogunkat) mellett a rendőrt, mert ő vigyáz, hogy ne bántsanak minket, egészségesek tudjunk maradni.

4.1.

Veszélyesnek ítélte az alábbi helyzeteket: Gáztűzhelyre nem szabad nyúlni, mert forró. A fa letörhet ha vékony. Medence mellett nem szabad ugrálni, mert beleesik és megfullad. Késsel elvágja magát valahol. Útra nem szabad kidobni a labdát.

4.2.

Balesetveszélyes helyzetek:

Piroson megy, elüti az autó. Nem a zebrán megy, akkor is elüti az autó. Beleugrik a vízbe, lehet ott valami vas. Sínen nem szabad menni, mert elüt a vonat. Sisak nélkül nem szabad biciklizni, mert betörhet a feje ha elesik.

4.3.

Összepárosította a tűzoltót a tűzzel, a betörőt a rendőrrel, a balesetet a mentővel, a postást a nénivel, mert visz neki levelet.

5.1.

Gyerekeknek nem szabad inni: vegyszer, domestos, mosószer, sör, bor. A sör és a bor szabad a felnőtteknek de a többi nem, mert a felnőttek is meghalhatnak tőle.

5.2.

Nem érezné jól magát: cigifüstben, mert bűdös. Gyár közelben, mert attól mindig köhögni kell. Autók között, mert azok is bűdösek. Koszos vízben, mert az tele van veszélyes dolgokkal.

6.1.

Öröm: vidám

Szomorú: szomorú

Félelem: izgul

Undor: békát látott

Harag: mérges

Meglepődés: valamit kapott

6.2.

A vigasztalást kifejező képeket meg tudta nevezni, azokat kiválasztotta.

7.1.

Összepárosította:

Estét a fürdéssel (mert akkor kell), étkezést a fogkefével (mert utána fogat kell mosni) kézmosással (evés előtt kezet kell mosni), tüsszentést a zsepivel, wc-t a kézmosással (mert utána kezet kell mosni)

7.2.

Nem egészséges: orrtúrás (csúnya), piszkos kézzel olvasás (összekenjük a könyvet), koszos kézzel evő gyermek (mert édességet eszik), bacikat köhög mindenkire attól betegek lesznek, nyalókát nyaló gyerekek (mert édességet esznek), körmöt rágni nem szabad (indoklás nincs)

Az óvoda üres csoportszobájában, 55 perc alatt értünk végig a feladatokon. A kérdéseket értette, megpróbált helyesen válaszolni.

4. Összegzés

A gyerekek többnyire élvezték a feladatok elvégzését, újdonság volt számukra. Többen megjegyezték, hogy ilyet máskor is csinálhatunk. Érdekes volt hallani, az egyes kérdésekre adott válaszokat, melyekből az is kiderül, hogy a gyermek az óvodai, vagy az otthoni szokásokat preferálja jobban.

A kerettörténet néhány esetben zavaró volt, a gyermekek szívesebben gondolkodtak saját barátaikról, saját környezetükről és inkább magukat illesztették a történetbe, hogy ők mit tennének. Sokan egyáltalán nem tudtak elvonatkoztatni a saját szokásaiktól, érzéseiktől. Volt olyan gyermek azonban, aki szinte pontosan úgy adta a válaszokat, ahogy a kérdéseket hallotta, tudott egyes szám 3. személyben gondolkodni. A feladatok között vannak olyanok is, amelyek több kérdést tartalmaznak, illetve a kérdésfeltevésből nem derült ki a mi a feladat. Ezeknek a módosítási javaslataira később kitérek.

Az összesítő táblázatban számokkal jelöltem a gyermekek választásait, ebből egyértelműen kitűnik, hogy a gyermek tisztában van-e az adott témakör jellegzetességeivel, fontosságával.

Jelölések:

0 = ha nem tudott dönteni 1 = ha egészségesnek gondolta 2 = ha egészségtelennek gondolta

Az 1.1. feladatban ki kellett választania az egészséges ételeket ábrázoló képeket, melyekről el is kellett mondania miért egészségesek. A képeket az 1.sz. melléklet tartalmazza. Volt, aki részletesen ki tudott emelni egy-egy fontos tulajdonságát az adott ételnek, például, hogy fehérjét tartalmaz. Minden gyermek viszont azt az indoklást mondta, hogy a zöldség és a gyümölcs egészséges. Ennek miéértjére már csak pár gyermek tudott válaszolni. Ezzel párhuzamosan viszont megnevezték az egészségtelennek vélt ételeket is, melynek indoklása többnyire az elhízás volt, illetve a rossz fogak. Volt olyan gyermek, aki ezzel kapcsolatban megemlítette a cukorbetegséget is. A 1.sz. táblázat mutatja, hogy az egyes ételeket, illetve italokat hány gyermek választotta egészségesnek.

	Gy 1	Gy 2	Gy 3	Gy 4	Gy 5	Gy 6	Gy 7	Gy 8	Gy 9	Gy 10	Gy 11	Gy 12	Gy 13	Gy 14	Gy 15
alma	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
barack	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
borsó	2	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
brokkoli	2	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1
chips	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
kóla	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
csoki	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
eper	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
kivi	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
kukorica	2	1	1	1	2	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1
mandula	1	2	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1
süti	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
víz	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0
tej	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1
sült krumpli	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2
spenót	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
torta	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

1. táblázat

A táblázatból kitűnik, hogy minden gyermek egyértelműen megjelölte az almát és az epret, mint egészséges ételt. A baracknál egy gyermek részéről bizonytalanság volt, a többiek ezt is egyértelműen egészséges ételnek vélik. A többi ételről eléggé megosztóak a vélemények. Olyan nem volt az ételek között, amit minden gyermek egészségtelennek mondott.

Az 1.2. feladatban ki kellett válogatnia, hogy milyen eszközöket kell az asztalra rakni egy főétkezéshez. Ezek a tányér, kanál, kés, villa, pohár és szalvéta voltak. Plusz tárgyként szerepelt ecset, olló, telefon és fogkefe. A képeket a 2.sz. melléklet tartalmazza. 11 gyermek kiválasztotta mind a 6 terítéshez szükséges tárgyat. Két gyermek mondta, hogy kést nem rakunk, mert az oviban nincs kés. További 2 gyermek pedig kiválasztotta a mobiltelefont is, melynek az asztalon kell lennie az ebéd ideje alatt.

Az étkezéshez kapcsolódó szokások ismeretét az 1.3. feladatban vizsgáljuk. Helyes és helytelen szituációkból kellett a gyermekeknek kiválasztani, hogyan viselkedünk az étkezések kapcsán. A képeket a 3.sz. melléklet tartalmazza. A kézmosást, asztal megterítését és a kanállal történő étkezés képet minden gyermek helyesnek ítélte. Abban is egyetértés volt, hogy kézzel enni nem illik. Két esetben a szalvétahasználat szükségtelensége is felmerült, míg többen nem tartják helytelennek a telefonhasználatot az asztalnál, de csak a felnőttek részéről. A tv előtt popcornt evő fiú is megosztotta a nézeteket. Itt elképzelhető, hogy érdekesebb

lenne lecserélni a képet egy olyanra, melyen főfogást eszik a gyermek a televízió előtt. A szalvéta képét is nehezen ismerték fel ebben a feladatban, azt egyértelműbbé kell tenni.

Az 1.4. feladatban a tízórait kellett a gyerekeknek megtervezni. Az almát és a banánt ebben az esetben is mindenki kiválasztotta. A többi étel kiválasztása sok esetben azon múlt, hogy a gyermek az óvodai, vagy az otthoni környezetére gondolt. Páran elmondták, hogy ha otthon vannak, ehetnek túró rudit és tejszeletet tízóraitra, de azóvodában ilyeneket nem adnak. Itt is nagy szerepet játszott, hogy a gyermek szereti-e az adott ételt vagy sem, ezt többnyire el is mondták. Az ételek közt feltüntetett egészségtelen dolgokat nagy számban megnevezték, de volt olyan gyermek, aki otthon bármit ehet tízóraitra, és olyan is, aki nem tudott választani, mert ők nem tartják ezt az étkezést fontosnak. A feladathoz tartozó képeket a 4.sz. melléklet tartalmazza.

Az egészségtelen táplálkozás azonosítását az 1.5. feladatban végeztük. Öt képből kellett kiválasztani azokat, akik valamiért egészségtelenül táplálkoznak. A képek között szerepel egészséges jó fogazatú gyermek, rossz fogazatú, túlsúlyos, vékony és normál testalkatú gyermek képe (5.sz. melléklet). A túlsúlyos és rossz fogú gyermeket mindenki megnevezte, indokaik általában a túl sok édesség evésére korlátozódtak mindkét esetben. Egy gyermek választotta a sovány kisfiú képét, megnevezve, hogy ő nem eszik eleget. A többiek mind helyesen táplálkozóknak ítélték. Nem lehet tudni, hogy a képen felismerhetetlen a soványság, vagy maga a soványság nem egészségtelen a gyermekek számára. Ennek vizsgálatához egy még vékonyabb gyermek képét kellene berakni a feladatba.

A 2.1. kérdés arra kíváncsi, hogy felismeri-e a gyermek a fizikai aktivitás fontosságát. A gyermekek egyetértettek abban, hogy a kerékpározás, focizás, kirándulás, játék a játszótéren egészségmegőrző hatású. Az úszást nem mindenki választotta, volt olyan aki nem szeret úszni, vagy betegségek terjedésére hivatkozva nem menne a medencébe. A telefon, tablet, x-boksz használatát egészségtelennek tartják, a televízió nézését néhányan megengedőnek ítélik, káros hatását nem említik. A feladat képeit a 6.sz. melléklet tartalmazza.

A pihenést ábrázoló képeket a 2.2. részben kellett kiválasztani, valamint elmondani, hogy miért fontos az alvás. Ennek a feladatnak a kérdéseit ki kellett egészítenem. A kérdés a következő: „Szerinted fontos az alvás? Miért?”. Nem értették, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatban milyen képeket kell válogatni, így csak azt a képet választották ki, amelyen az alvás szerepel. Ezért kiegészítettem a következővel: „Válaszd ki azokat a tevékenységeket, amelyek pihentetők a gyerekek számára! Hogyan tudunk pihenni?” Erre a kérdésre már tudtak

képeket válogatni, így viszont elveszett az eredeti kérdés, hogy miért fontos az alvás. Mire a képeket válogatták, már az a kérdés másodrangú volt és a pihentető cselekvések válogatására koncentráltak. Szerintem itt dönteni kell, hogy az alvás fontosságára, vagy a pihentető cselekvések felismerésére helyezzük a hangsúlyt és annak megfelelően módosítani kell a kérdést. Az ide tartozó képek a 7.sz. mellékletben vannak.

Az alvást, mint pihentető cselekvést mindenki kiválasztotta. Két kivétellel abban is egyet értettek, hogy az x-bokszozás nem tartozik ezek közé. A könyvnézést is a legtöbben pihentetőnek gondolják, mivel az óvodájukban megengedett, hogy a délutáni pihenő alatt könyvet nézegessenek. A tv nézése is pihenés, mivel ülünk közben,- több gyermek véleménye szerint. A rajzolás volt a legmegosztóbb cselekvés, attól függően, hogy a gyermek szeret-e rajzolni vagy sem, nevezte pihentetőnek, vagy épp fárasztónak ezt a tevékenységet.

A 3.1. feladatban testrészeket, illetve azok funkcióit kellett megnevezni a gyerekeknek. Több testrészt is megneveztek, de minden gyermektől megkérdeztem a fej, nyak, kéz, has és láb megnevezését, valamint azok funkcióit. Különösen kíváncsi voltam, hogy a fej, a nyak és a has funkcióit miként nevezik meg. Voltak, akik pontosan ismerik a funkciókat, de olyanok is, akik frappáns válaszokat adtak. A testrészek megnevezése mindenkinek jól ment. A testrészek megnevezéséhez egy gyermeket ábrázoló képet használtunk, mely a 8.sz. mellékletben található.

Az érzékszervek és azok funkcióinak megnevezése a 3.2. feladatban szerepelnek. A fület, száját, orrot, szemet és kezet, minden gyermek meg tudta nevezni. A hozzájuk tartozó funkciók megnevezése eléggé változatos volt. Néhány gyermek csak egy-egy funkciót tudott az érzékszervhez társítani, néhányan viszont változatos összefüggéseket soroltak fel. A képek a 9.sz. mellékletben vannak.

A 3.3. feladatban azokat a felnőtteket kellett kiválasztani, akik segítenek abban, hogy egészségesek maradjunk. Itt is előfordult három esetben, hogy a kerettörténetben szereplő szemüvegre vonatkozó kérdés megzavarta a feladat pontos megértését. Szerintem nem kell az előzetes kérdésfeltevés a szemvizsgálatról, illetve az összetört szemüvegről. Ezt leszámítva többnyire helyesen válaszoltak a kérdésre, bár voltak olyanok, akik kiválasztották a rendőrt, a tűzoltót és egy gyermek a szerelőt is. Indoklásuk többnyire a testi épségünket veszélyeztető helyzetekre terjedt ki. Abban egyetértettek, hogy az énekesnő nem kapcsolódik a testi egészségünkhöz, őt nem választotta senki. Voltak többen, akik a védőnőt nem ismerték fel, de

magyarázat után kiválasztották. Egy gyermek volt, aki így sem tudta, hogy mit csinál a védőnő. A személyek képeit a 10.sz. melléklet tartalmazza.

A 4.1. feladatban a vészhelyzeteket kell azonosítani a gyerekeknek. Az egyértelmű vészhelyzeteket minden gyermek felismerte. Ilyenek az úton való labdázás és a működő tűzhelyhez való nyúlás. A fára mászást és a nagykés fogását 2 gyermek nem tartja veszélyesnek, míg a medence mellett ugrókötelező kislányt hárman nem féltették. Volt olyan aki a veszélytelen helyzetbe is jósolt balesetet, aki fut eltöri a lábát. A fagyizó fiú képét senki sem gondolja veszélyesnek, míg a mászókázó fiú mellett álló hölgyről egy gyermek megjegyezte, hogy csukva van a szeme, így nem tud figyelni. Átgondolandó a kép kicserélése egy nyitott szemű hölgyre. A képek a 11.sz. mellékletben találhatók.

A 4.2. feladat a biztonság megőrzésének módjait méri fel. A kerettörténetben szerepel a „fogójáték után” kifejezés, amit a második gyermek után kihagytam a mondatból, mivel megtapadtak a gyerekek, nem értették milyen fogójáték, és miért kell utána sétálni. A 3.1. feladatban szerepel az érintőfogó játék, ami felett a gyerekek valószínű elsiklottak, így nem tudták ebbe a szövegkörnyezetbe beilleszteni. Ezt követően a feladatot megértették, nem volt figyelemelterelő dolog a kérdésben. A balesetveszélyes helyzeteket szinte mindannyian helyesen felismerték, azok indoklásában mégis eltérések vannak. Ilyen volt a kisfiú, aki piros lámpánál megy át a zebrán, mobiltelefonnal a kezében. Csupán egy gyermek jegyezte meg, hogy a telefon miatt nem figyelte a lámpát, míg a többiek csak a piros lámpát vették figyelembe. A feladat képei a 12.sz. mellékletben találhatók.

Ki kellett választaniuk a 4.3. feladatban, hogy különböző vészhelyzetek esetén kinek szólnak. Ezt minden gyermek hibátlanul társította a megfelelő személyekhez. Két extra képet is tartalmaz a feladat, egy postást, valamint egy virágot locsoló nőt. A gyermekek 80 %-a társította a két személyt, bár nem szerepel vészhelyzeti szituáció rajtuk, indoklásban mindenki azt mondta, hogy a postás visz levelet a néninek. A 13. sz. mellékletben találhatók a feladat képei.

Az 5.1. feladat szintén egyértelmű volt minden gyermek számára. Gyermekekre veszélyes italokat kellett szortírozniuk. A vegyszereket és egyéb mérgező anyagokat, valamint a bort megnevezték, hogy gyermekeknek tilos inni, de a sör esetében volt olyan gyermek, aki már ivott belőle és azt nem tartja veszélyesnek. Néhány gyermek azt is megnevezte, hogy a vegyi anyagokból a felnőtteknek sem szabad inni, mert ők is meghalhatnak tőlük. A képeket a 14.sz. melléklet tartalmazza.

Az 5.2. feladatban az egészségre ártalmas helyeket kellett kiválasztani az óvodásoknak. A csatornából kifolyó koszos vizet minden gyermek kiválasztotta, mint egészségre ártalmas környezet, illetve a dohányfüstös levegőt is ebbe a kategóriába sorolták. Gyárkémények füstjét kevés gyerek észlelte, inkább az előttük levő autókra koncentráltak. Az autók kipufogófüstjét sem sorolták az egészségkárosító anyagok közé, többnyire azt mondták, hogy elűt az autó, azért nem lenne ott jó játszani. Utóbbi két esetben át kell gondolni, hogy a kép nem teljesen felismerhető, és ezért nem tudták indokolni, vagy azért, mert a lakóhelyükön nem találhatók ilyen jellegű egészségkárosító hatások. A feladat képei a 15.sz. mellékletben találhatók.

A 6.1. feladat az érzelmek azonosítását térképezi fel. A hat alapérzelem azonosításában majdnem minden gyermek sikeres volt. Akinek nem sikerült mindegyik, az is csak általában egy képet tévesztett el. A legnehezebben az undort, majd a meglepődést, és végül a félelmet tudták azonosítani. A harag esetében volt, aki szomorúságot velt látni. Az örömet és a szomorúságot minden gyermek felismerte. Az érzelmek képeit a 16.sz. melléklet tartalmazza.

Az empátia felismerését a 6.2. feladat vizsgálja. A gyermekek nagyrésze az összes vigasztalást ábrázoló képet felismert, meg tudta nevezni, hogy miért tudjuk az adott cselekvéssel kifejezni segítő szándékunkat. A helytelen cselekedeteket is megnevezték a legtöbben. Egy-két gyermek volt, aki néhány képet nem tudott megindokolni. Nem lehet tudni, hogy a kép miatt, vagy azért mert nem tudta mi a segítség az adott cselekvésben. A képek a 17.sz. mellékletben találhatók.

A 7.1. feladatban egyáltalán nem értették, hogy mi a teendőjük, így a kerettörténet idevonatkozó leírását a következőre változtattam:

„Samuékhoz egy új kisfiú érkezett. Segíts nekik, hogy el tudják mondani, milyen szokásaik vannak, mit csinálunk a tisztaságunk érdekében!”

Ezek alapján probléma nélkül össze tudták párosítani a tisztálkodáshoz kapcsolódó cselekedeteket és dolgokat. Itt is születtek egyszerű kételemű párosítások, de volt olyan gyermek, aki komplett többelemű csoportosítást végzett. A feladat képeit a 18.sz. melléklet tartalmazza.

A 7.2. feladat a közösség egészségének védelméről szól. A feladatot megértették, de csak 3 gyermek volt, aki megemlítette az utasításban elhangzó közösséget, hogy vigyázzunk másokra. A többiek is felismerték a helytelen cselekedetek nagyrészét, de elsősorban azt

magukra képezték le. Az indoklások sokszor nem a feladatra adott adekvát válaszok voltak, hanem más egészségkárosító tulajdonságot neveztek meg. Például ahol 3 gyerek nyal 1 nyalókát, ott csak páran mondták, hogy ez egészségtelen, mert egymás szájába átvihetünk akármit. Elsődleges indoklásnak a nyalóka evést említették károsító hatásnak, mert kövérek leszünk, vagy elromlik a fogunk. A feladat képei a 19.sz. mellékletben találhatók.

4.1. Javaslattétel

Én változtatnék a kerettörténeten, mégpedig úgy a harmadik személyt (Samu) kizárnám és a gyermeknek saját magára vonatkozóan kellene a feladatokat megoldani. A feladatok elvégzése közben a gyerekek jobban végig tudták gondolni az egyes részeket úgy, hogy egyes szám első személyben gondolkodtak, mint akkor, amikor ezt harmadik személyben kellett megtenniük.

„Barátokat szeretnél hívni a hétvégére, de csak úgy engedik el őket, ha előre megtervezed az étkezést és a programokat! Lássuk, mit kell tenned!”

A témakörönkénti kérdéseket is ez alapján tenném fel. Az első témakörön belül, amennyiben nem a tízórai tartalma a kérdéses terület, hanem az egészséges ételek kiválasztása, összevonám az 1.1. és 1.4. feladatokat. Helyette beletennék egy ételallergiát célzó feladatot, mivel egyre több allergiás gyermekkel találkozunk. Jó lenne, ha gyermekek egészségtudatossága, és ismerete bővülne a témával kapcsolatban.

Mint már említettem a 2.2. feladatnál a hangsúlyt a pihenésre helyezném, mivel a képeket is ezzel könnyű társítani. A miért fontos az alvás kérdésre a gyerekek 90 %-a azt feleli, amit a szüleitől hall a legtöbb esetben: „hogy ne legyél fáradt”.

A 3.1. feladatot úgy módosítanám, hogy kivenném belőle az érintőfogó játékot, mert azt sok gyermek nem ismeri. Helyette egy embert ábrázoló puzzle-t kellene összerakni a gyerekeknek, mely testrészenkénti darabokból áll. Így meg lehetne nevezni a testrészeket is ha a helyére illesztette, illetve azok funkcióit szintén.

3.3. feladatot is párosítás jelleggel készíteném el. Kerettörténetben pedig az események megnevezése és a hozzájuk rendelhető emberek szerepelnének.

„Barátaid vendégsége sajnos nem megy olyan jól mint vártad. Néhány barátod beteg lett, néhánynak csak tanácsra lenne szüksége. Kihez irányítanád őket?”

Képeket kiegészíteném fogfájós, hasfájós gyermekkel, illetve egy karonülő csecsemővel, és egy óvodáskorú gyermekkel.

A 4.1. feladat kérdését, a megváltoztatott kerettörténethez igazítanám:

„A szüleitek kíváncsiak arra, hogy tudjátok-e milyen veszélyekre kell figyelnetek, hogy elkerüljétek a baleseteket a lakásban és az udvaron. Mire kell figyelnetek?”

A 4.2. feladatban is ennek megfelelően tennék módosítást:

„A szüleitek azt is szeretnék tudni, hogy elengedhetnek-e benneteket a közeli játszótérre játszani. Mivel át kell mennetek az úttesten, szeretnék tudni, hogy ismeritek-e a közlekedés szabályait. Mit nem szabad tenni, ami könnyen balesetet okozhat?”

Ebben az esetben viszont a kerékpáros képeket módosítanám aszerint, hogy tolja a zebrán a biciklit, illetve áthajt azon. A vízbe ugrós képet szökőkútban pancsolásra cserélném, mivel az jobban illik a szituációhoz.

A 4.3. története a következőképpen kapcsolódhatna az előzőekhez:

„Miközben mentek a játszótérre, sajnos több balesetet is észrevesztetek. Kinek kell szólni ha megláttad őket?”

A képek közé betennék egy kisebb autós balesetet is, hogy felismerik-e ebben az esetben kinek kell szólni.

A 6.1. feladatban az érzelmekhez is lehet képpárosítást rendelni. Például: ajándékot, születési torta vagy kiskutya, pók vagy vihar, kosz az étel mellett, eltört játék, stb.

7.1. feladatban már a vizsgálat közben lecseréltem a kérdést, mivel azt nem nagyon értették.

„A szomszédba egy új kisfiú érkezett, aki eddig másik országban lakott. Segítsetek neki, hogy megismerjék milyen szokásaink vannak, mit csinálunk a tisztaságunk érdekében!”

A 7.2. feladatban, mivel a közösség egészségének védelme a cél, ezért pár képet lecserélnék, olyanra, ami jobban kiemeli a közösséget. Közös étkezés, lázas gyermek a közösségben, ruhacsere egymás közt (másik sapkáját veszi fel).

Azt gondolom, hogy az egészségnevelés és az egészségtudatosság kialakítása a születéstől fogva nagyon fontos. A legnagyobb hangsúlyt azonban az óvodás gyermekek esetében kell rá fektetni, mivel az ő érési folyamatukban ez már könnyen elsajátítható, szokássá alakítható.

A feladatok ezt jól körüljárják minden téren, a vizsgált korosztályban jól alkalmazható. Online térre is adaptálható, a feladatok és a hozzájuk tartozó képek ezt lehetővé teszik.

A későbbiekben szerintem szükség lenne egységes formátumú képek használatára, bár a gyermekeknek ez nem okozott problémát. Ez inkább esztétikai, mint funkcionális kérdés. Számomra érdekesnek tűnik a városi és falusi óvodákban nevelkedő gyermekek válaszainak összehasonlítása is. Azt vettem észre a vizsgálat során, hogy a falusi óvodások jobban az óvodai szokásokat helyezték előtérbe, míg akik városi óvodába járnak, azok az otthoni szokásrendet is figyelembe vették a válaszadásnál. Jelen vizsgálat alkalmával ez nem tényyszerű, csak egy tapasztalati megállapítás.

Bár a gyermekek száma a pilot vizsgálat alkalmával csak 15, de megállapítható, hogy az óvodások számára érthető, könnyen elvégezhető feladatokat tartalmaz.

5. Felhasznált irodalom:

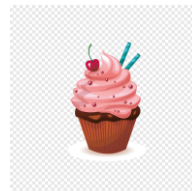
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>
- Danis, I., Farkas, M., & Oates, J. (2011). Fejlődés a kora gyermekkorban: hogyan is gondolkod(j)unk róla? In I. Balázs, (Ed), A koragyermekkorai fejlődés természete – fejlődési lépések és kihívások. Biztos Kezdet kötetek II. (pp. 25-68). Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
- Dávid, B. & Ember, Zs. (2019). A társas kapcsolatok jelentősége az egészségtudatosságban In H. J. Feith & A. Falus (Eds.), Egészségfejlesztés és nevelés. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Deutsch, K. (2012). Elvek és gyakorlat egészségfelfogás, egészségnevelés és mentálhigiénés szemléletmód az általános iskolai egészségnevelési programok és a pedagógusokkal készült interjúk tükrében. Doktori disszertáció. Pécs: PTE BTK Oktatás és Társadalom Doktori Iskola.
- Fináncz Judit, Csima Melinda, Józsa Krisztián, Podráczky Judit (2022): Koragyermekkorai nevelésben alkalmazott egészségnevelési programok: szisztematikus szakirodalmi áttekintés In: Steklács, János; Molnár-Kovács, Zsófia (szerk.) 21. századi képességek, írásbeliség, esélyegyenlőség. Absztraktkötet : XXII. Országos Neveléstudományi Konferencia Pécs, Magyarország : MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, PTE BTK Neveléstudományi Intézet p. 349.
https://konferencia.pte.hu/sites/konferencia.pte.hu/files/ONK_absztraktkotet_2022.pdf#page=349
- Heckman, J. J., Moon, S. H., Pinto, R., Savelyev, P. A., & Yavitz, A. (2010). The Rate of Return to the High/Scope Perry Preschool Program. Journal of Public Economics, 94(1–2), 114–128.
- Józsa, K. (2016). Kihívások és lehetőségek az óvodai fejlesztésben. Iskolakultúra, 4., 59-74.
- KSH (2021). A háziorvosi és a házi gyermekorvosi szolgálatokhoz bejelentkezettek egyes betegségei. https://www.ksh.hu/stadat_files/egge/hu/egge0024.html
- Meleg Csilla (2002): Iskolai egészségnevelés: a feladat újrafogalmazása. Magyar Pedagógia. 2002/1. 11-29.

- Meleg Csilla (2005): Az oktatási - nevelési intézmény, mint pszichoszociális környezet. in: Aszmann Anna (szerk): Iskola – egészségügy. OGYEI, Budapest. 40-51.
- Nagy Judit (2005): Egészségnevelési programok az iskolai egészségfejlesztés szolgálatában. Magyar Pedagógia. 2005/4. 263-282.
- Nagy, L. & Barabás, K. (2011). Az egészségműveltség és egészségmagatartás diagnosztikus mérésének lehetőségei. In B. Csapó, & A. Zsolnai (Eds.), Kognitív és affektív fejlődési folyamatok diagnosztikus értékelésének lehetőségei az iskola kezdő szakaszában. (pp. 173–224.) Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Nagy, L. (2019). A neveléstudomány és az egészségfejlesztés kapcsolata. In. H. J. Feith & A. Falus, (Eds.), Egészségfejlesztés és nevelés. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Pascal, C., & Bertram, T. (2013). The Impact of Early Education as a Strategy in Countering Socio-Economic Disadvantage. Research paper for Ofsted's 'Access and achievement in education 2013 review'. Centre for Research in Early Childhood (CREC)
- Podráczy et. al. (2021): Kudarcmentes iskolakezdés támogatása egészség- és környezeti nevelésre alapozott komplex óvodai programokkal. Az MTA Közoktatásfejlesztési Kutatási Pályázatához készült kutatási terv, kézirat.
- Sadik, F. & Sari, M. (2010). Student Teachers Attitudes Towards Environmental Problems And Their Level Of Environmental Knowledge. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(3), 129–141.
- Somhegyi A. (2018). A népegészségügyi szakemberek és intézmények feladatai a teljeskörű iskolai egészségfejlesztés szakmai segítségével. Népegészségügy, 96(1), 69-76.
- The Science of Early Childhood Development. (2007) National Scientific Council on the Developing Child. <http://www.developingchild.net>
- WHO közgyűlés Egészségfejlesztés és egészséges életmód 2004. május 22. <http://www.pro-qaly.hu/files/userfiles/File/letoltes/Dokumentumok/egeszsegfejleszt-es-alapelvek.pdf>
- **A felhasznált képek forrása:**
- <https://pixabay.com/hu/>
- <https://www.shutterstock.com>
- Az illusztrációkat Fellingner Anita és Süveggyártó Tiborné készítette

6. Mellékletek

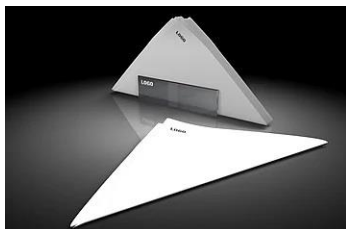
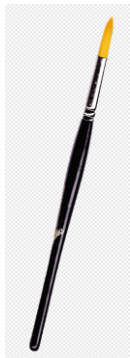
6.1.1.sz.melléklet

1.1. Samu barátokat hívott ebédre. Szeretne nekik egészséges ételeket felszolgálni. Segíts neki kiválasztani az egészséges ételeket ábrázoló képeket és mondd el azt is, hogy azok miért egészségesek!

6.2.2.sz.melléklet

1.1.Segíts Samunak megteríteni az asztalt! Válogasd ki, hogy mi kerüljön az asztalra!

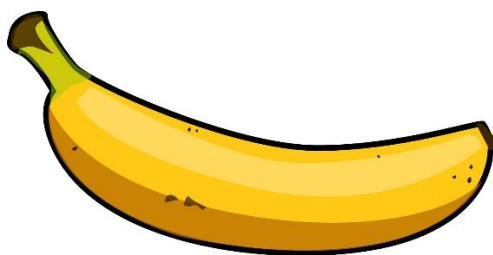
6.3.3.sz.melléklet

1.2. Mire kell figyelnie Samunak és barátainak étkezés előtt, közben és azt követően?

6.4.4.sz.melléklet

1.3.Samunak azt is végig kell gondolnia, hogy mit ad enni barátainak a következő napon.
Segíts neki megtervezni a tízórait!

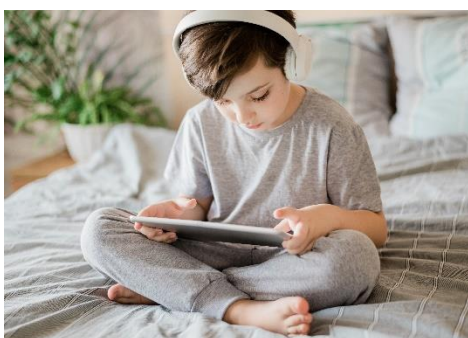
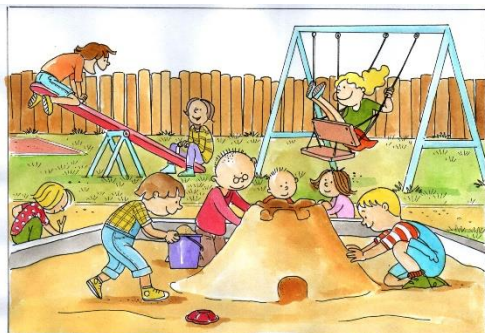
6.5.5.sz. melléklet

1.4. Samu barátai között vannak olyanok is, akik nem táplálkoznak egészségesen. Válaszd ki őket és mondd el, miért gondoltál rájuk!

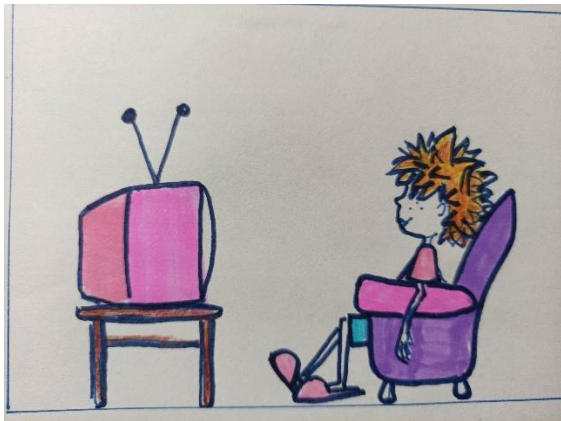
6.6.6.sz.melléklet

2.1. Samu tervezi, hogy mit fognak csinálni barátaival a nap folyamán! Segíts neki olyan programot kitalálni, ami segít az egészségük megőrzésében! Mondd el, hogy miért ezeket választottad!

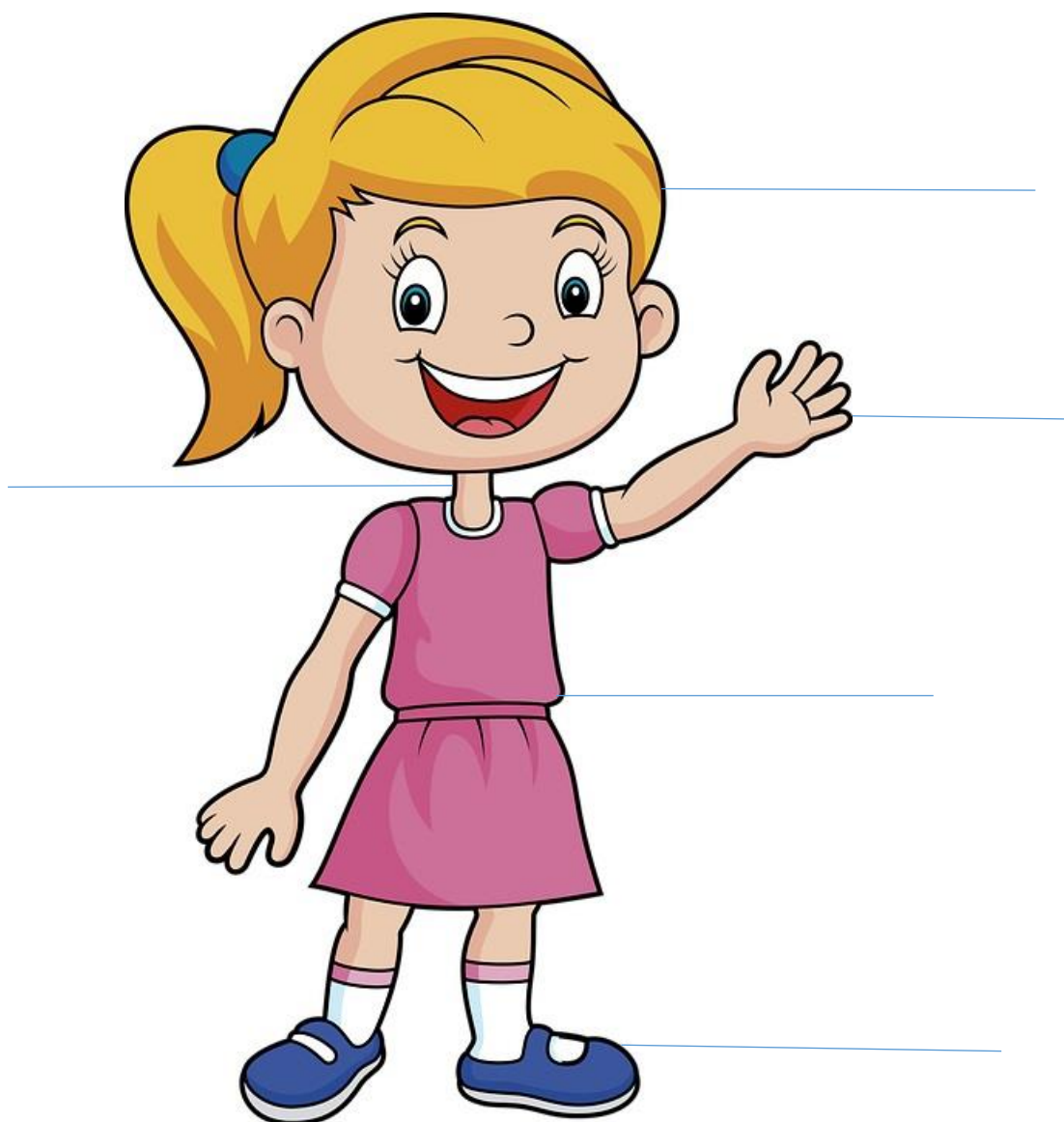

6.7.7.sz.melléklet

2.2. Samu a programok közé pihenőt is tervezett, de a barátai közül ennek néhányan nem örülnek. Ők nem szoktak ebéd után aludni és este is későn szoktak lefeküdni. Szerinted fontos az alvás? Miért?

3.1. Samuék érintőfogót játszanak. Az a szabály, hogy érintéskor meg kell nevezni a testrészt, és meg kell mondani azt is, hogy a megérintett testrész mire való. Segíts nekik a testrészek megnevezésében, és mondd el azt is, hogy mire használjuk ezeket!

3.2. Segíts nekik az érzékszervek megnevezésében is és mondd el, hogy mire használjuk ezeket!

3.3. Az egyik kisgyereknek futás közben leesett és összetört a szemüvege. Újra meg kell vizsgálni a szemét. Ki vizsgálja meg? Kik azok a felnőttek, akiknek az a munkájuk, hogy a gyermekek növekedését, fejlődését figyelemmel kísérik és segítenek, hogy egészségesek maradjanak. Válogasd ki azokat a képeket, amelyeken felismered őket!

4.1. A játék kezdetén Samunak eszébe jutott, hogy felhívja barátai figyelmét a lehetséges veszélyekre és balesetek megelőzésére a lakásban és az udvaron. Mit gondolsz, mit mondhatott a barátainak?

6.12. 12.sz.melléklet

4.2. A fogójáték után Samuék sétálni indulnak. Mire figyeljenek, hogy ne történjen semmilyen baleset?

6.13. 13.sz.melléklet

4.3. Samu legnagyobb igyekezete ellenére sajnos történt egy baleset, egy fiú leesett a bicikliről. Kit tudunk ilyen esetben értesíteni? Kitől kérhetünk segítséget a szüleinken kívül?

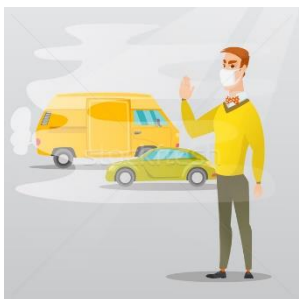
6.14. 14.sz.melléklet

5.1 Samu látta, amikor az anyukája elővette a gyógyszert, hogy a szekrényben elzárva különböző üvegek és flakonok vannak. Nem tudta pontosan, hogy ezekben mi van, szabad-e inni belőlük. Segíts neki kiválasztani azokat, amelyekből nem ihatnak a gyerekek!

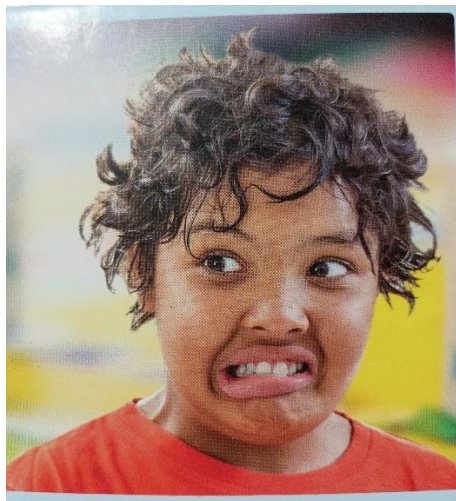
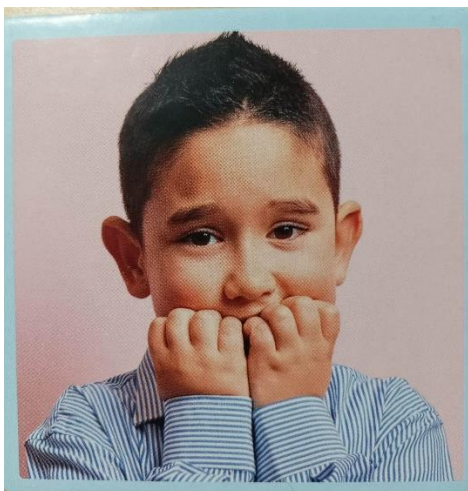
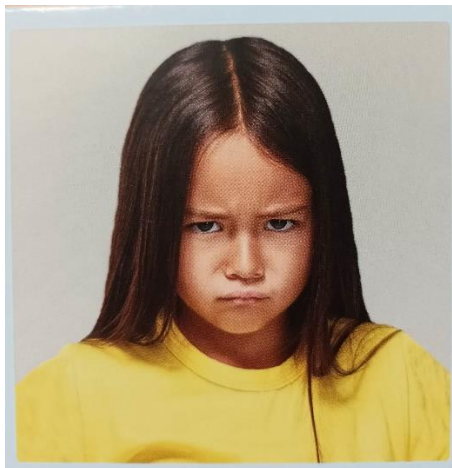
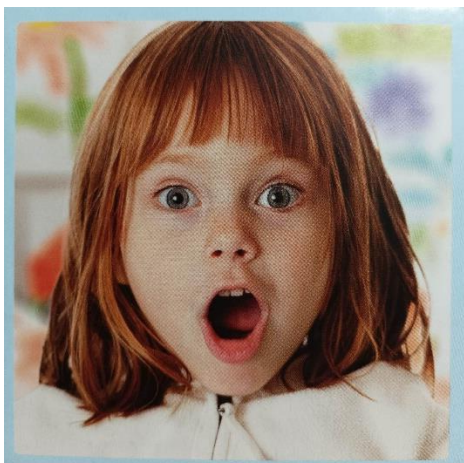
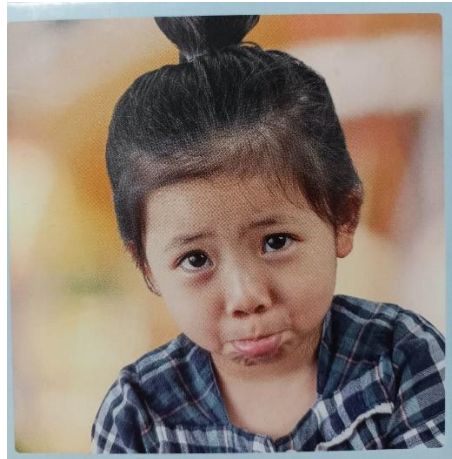
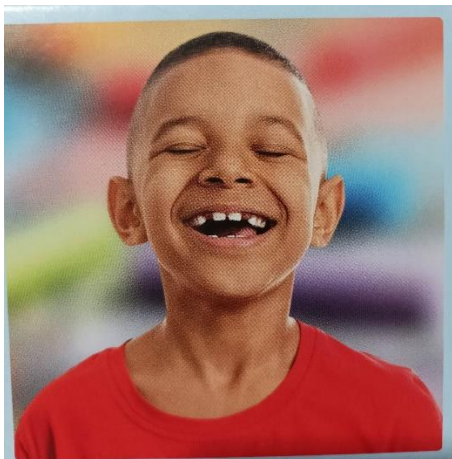
6.15. 15.sz.melléklet

5.2 A barát ápolása után Samuék játszani mennek. Válaszd ki azokat a helyeket, ahol te nem éreznéd jól magad! Mondd el azt is, hogy miért?

6.16. 16.sz.melléklet

6.1. Játék közben a gyerekeket lefényképeztük. Mit látsz az arcukon? Szerinted mit éreztek játék közben?

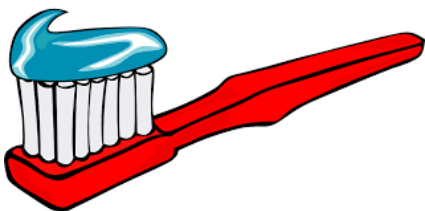

6.2. Hogy lehetne segíteni annak aki szomorú? ...annak aki fél?)

6.18. 18.sz.melléklet

7.1. Samuék hazamentek és otthon találtak egy új játékot. A játék neve: Keresd az összetartozókat és mondd el, hogy miért tartoznak össze! Mutasd meg Samuéknek, hogy hogyan kell játszani vele!

6.19. 19.sz.melléklet

7.2. Mit javasolsz Samuéknek, hogy vigyázzanak egymás egészségére? Mit tegyenek és mit ne tegyenek a betegség megelőzése érdekében?

A játék végén Samuék is elmennek fürödni és aludni. Fárasztó napjuk volt, de te nagyon sokat segítettél nekik, köszönjük szépen!

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Süveggyártó Tiborné
A Hallgató Neptun kódja: PM1SJR
A dolgozat címe: Kudarcmentes iskolakezdés támogatása egészség- és környezeti nevelésre alapozott komplex óvodai programokkal
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Neveléstudományi Intézet

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottnak, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023. év 04. hó 29. nap

Hallgató aláírása

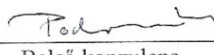
KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Süveggyártó Tiborné (PMISJR) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: 2023. év április hó 29. nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.